

KULTUREN



Pahlmans gård i Vellinge

Vellinge 99:98 m.fl., fornlämning nr 17:1,
Vellinge socken, Vellinge kommun, Skåne
Arkeologiska förundersökningar 2015

KULTURMILJÖRAPPORT 2016:16

MATTIAS KARLSSON

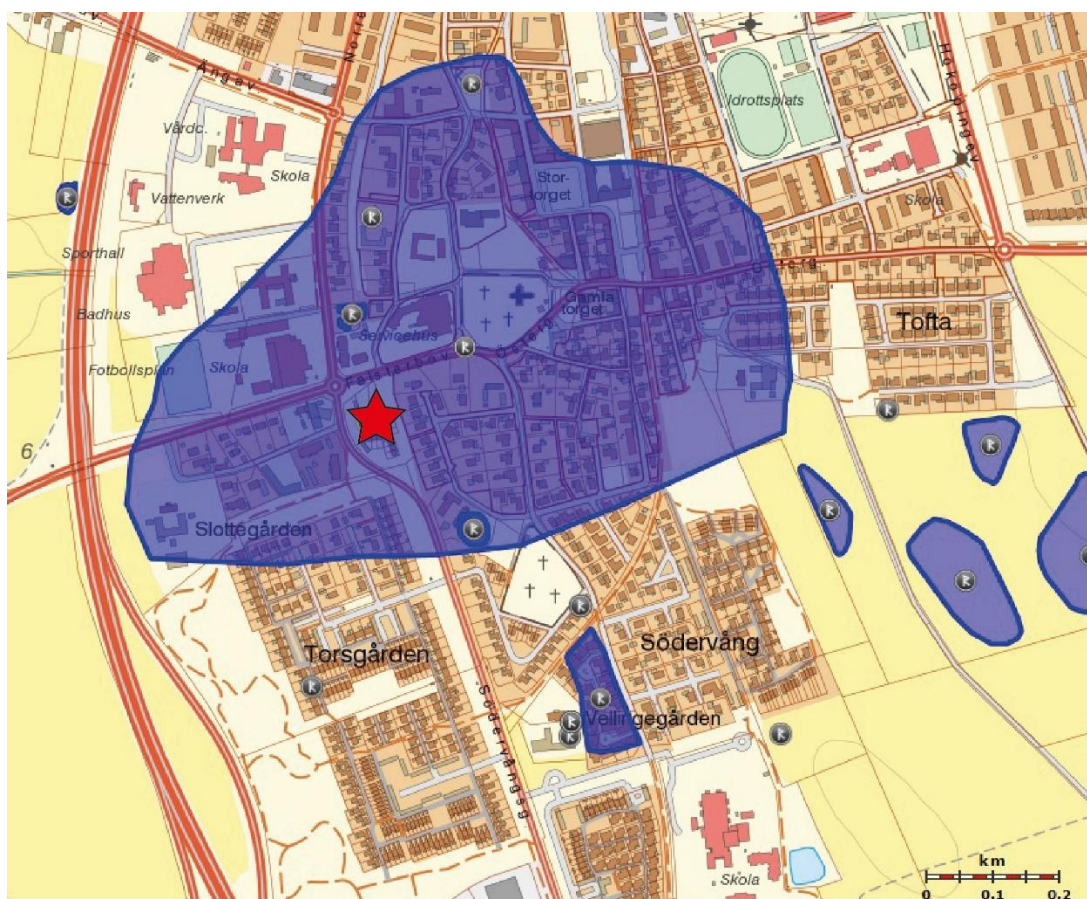
KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Innehåll

Inledning	3
Fornlämningsmiljö.....	3
Tidigare arkeologiska iakttagelser	4
Genomförande och resultat	8
Sammanfattning	9
Administrativa och tekniska uppgifter.....	21
Referenser.....	25
Bilagor	25

Inledning

Med anledning av nybyggnation inom fastigheten Vellinge 99:98 (Pahlmans gård) har Kulturen i Lund utfört en förundersökning genom schaktningsövervakning. Fastigheten ligger inom Vellinge bys gamla bytomt, fornlämning nr 17 i Vellinge socken, Vellinge kommun. Förundersökningen avsåg ytor som berördes av nybyggnationen, i huvudsak anläggning av tre lägenhetshus och ett garage med tillhörande ledningsdragningar (Lst dnr 431-27297-2013). Husen är grundlagda på betongplatta på pålar. En förundersökning genomfördes före igångsättandet av schaktningarna för husen inom en yta som berördes av anläggande av ett dagvattenmagasin inom fastigheten 99:98 m.fl. (Lst dnr 431-14732-2014). Båda ärendena rapporteras i föreliggande rapport. (Nybyggnationen genomförs av RMN Konsult AB på uppdrag av Bra Tomter i Vellinge AB.)



Figur 1. Modern bebyggelse i Vellinge och markering av den historiska bytomtens utbredning (stora blåmarkerade området. Röd stjärna markerar läget för aktuella förundersökningen (Pahlmans gård). Utdrag ur FMIS.

Tidigare arkeologiska iakttagelser

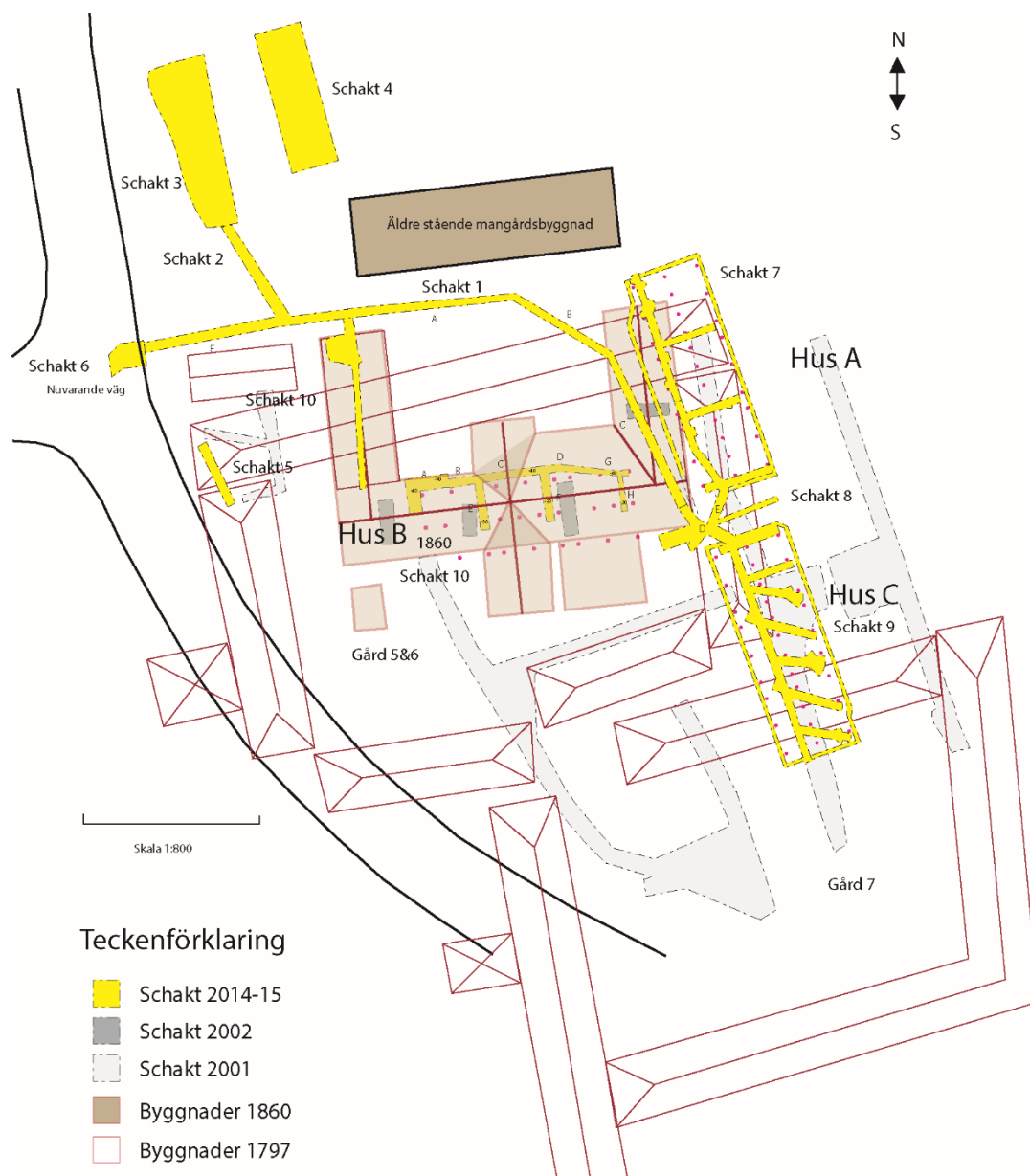
Flera arkeologiska undersökningar har genomförts inom Vellinge bytomt. Två förundersökningar har gjorts inom den berörda fastigheten.

- I ett forskningsprojekt initierat av Sten Skansjö grävdes 1980–81 fyra mindre schakt norr om Vellinge kyrka. I undersökningarna framkom flera skärvor med äldre svartgods (Skansjö 1983 s. 112ff).
- En till ytan sett omfattande undersökning, 500 m², utfördes 1990 i kv. Skolan, beläget centralt inom bytomten, ca 100 m väster om kyrkan. Vid undersökningen framkom bland annat en grav från stridsyxeperioden, ett långhus från yngre bronsålder/förromersk järnålder och ett grophus från tidig medeltid. Även bebyggelse lämningar från 1700-talet framkom. De förväntade lämningarna av en medeltida gårdsanläggning kom emellertid på skam; de var bortschaktade i sen tid (Jönsson 2002).
- En ännu större undersökning genomfördes 1992, omfattande 950 m², och återigen i kv. Skolan. De äldsta lämningarna var från neolitikum och yngre bronsålder. Den äldsta huslämningen var från yngre romersk järnålder. De flesta bebyggelse lämningarna daterades emellertid från sen vikingatid till tidig medeltid, exempelvis ett långhus, ett grophus och en brunn. Därtill framkom även hög- och senmedeltida lämningar: två långhus och en ugnskonstruktion. Inga spår framkom av den eftermedeltida gården på platsen (Jönsson 2002).
- Vid en arkeologisk undersökning år 1996 i kv. Tonfisken, inom den historiska bytomten och ca 100 meter öster om kyrkan framkom flera olika lämningstyper från medeltid eller efterreformatorisk tid vilka tolkades som gränsmarkeringar: diken, rännor och stolphål (Jönsson 2002).
- Med anledning av planerad husbyggnation genomfördes år 2001 en förundersökning inom fastigheten Pahlmans gård (Vellinge 99:29 mfl.). Sju schakt grävdes inom fastigheten. Undersökningsområdet omfattade 3000 m².

Välbevarade kulturlager med bebyggelselämningar påträffades: lergolv, syllstenar, ugnskonstruktioner, stenavtryck, stolphål, diken samt en brunn. I samtliga schakt framkom lämningar av de historiskt kända gårdarna 5 & 6 och 7: lergolv, syllstenar, ugnskonstruktioner och en välbevarad stenläggning. Av äldre lämningar var de från högmedeltiden särskilt framträdande: en brunn, en härd- eller ugnskonstruktion, lergolv, syllstenar, diken och kulturlager. Lerfläckar tillsammans med stora stolphål eller stenlyft bedömdes vara vägglinjer till två gårdslängor med osäker datering. I moränleran framkom stolphål, gropar och ett dike vilket antyder förekomsten av äldre bebyggelse i området. Inga säkert identifierade lämningar från tidigmedeltid framkom (Jönsson 2001, 2002).

- En kompletterande förundersökning gjordes år 2002 inom det område som berördes av den planerade rivningen av två ekonomibyggnader och uppförandet av nya byggnader på deras plats. Schakten förlades inomhus. I undersökningen framkom ytterligare bebyggelselämningar från medeltiden och framåt: kullerstensbeläggningar, syllstensrader och lergolv. En brunn framkom som troligen har hört till den historiskt kända gård 5 & 6. I ett schakt framkom två parallellt löpande diken med stolphål emellan, förmodligen med tidigmedeltida datering. I samtliga schakt framkom stolphål med tidigmedeltida eller äldre datering. Två skärvor av äldre svartgods av Östersjötyp påträffades. Kulturlagermaktigheten uppgick till mellan 1,00 och 1,30 m (Jönsson 2002).
- En arkeologisk förundersökning utfördes år 2003 inom kv. Skolan. Inga lämningar framkom (FMIS, Vellinge 17:1).
- En arkeologisk förundersökning genomfördes år 2009 i kv. Asken 3. Inga förhistoriska eller medeltida lämningar påträffades (FMIS, Vellinge 17:1).
- En arkeologisk förundersökning utfördes 2010 i kv. Furan 9. Lämningar från 1000–1100-talet och framåt framkom i form av stolphål, en härd och kulturlager. Fynd av östersjökeramik. Hög- och senmedeltida lämningar förefaller att ha röjts av i sen tid (Gardelin 2010).
- Vid en arkeologisk förundersökning 2011 i kv. Sutaren Mindre 6 framkom kulturlager och ett par skärvor östersjökeramik (FMIS, Vellinge 17:1).

- Vid en arkeologisk förundersökning år 2012 i kv. Piggvaren 1 och Makrillen 4 framkom lämningar och fynd från sen historisk tid (FMIS, Vellinge 17:1).
- Vid en arkeologisk förundersökning 2013 i kv. Krabban 5 påträffades två runda gropar med oklar datering (FMIS, Vellinge 17:1).



Figur 3. Fastigheten 99:98 m.fl. i Vellinge med förundersökningsschakt 2001, 2002 och 2014-15. På kartan har den sentida Pahlmans gård lagts över 1700-talets gård.

Genomförande och resultat

Förundersökning vid dagvattenmagasin (Lst dnr 431-14732-2014)

Inför byggandet av ett dagvattenmagasin genomfördes en arkeologisk förundersökning för att fastställa platsens status och ta fram underlag för den fortsatta handläggningen av ärendet. Inledningsvis grävdes två schakt och efter samråd med Länsstyrelsen grävdes ett tredje i direkt anslutning till ett av de tidigare.

Platsen uppvisar generellt sett en kulturlagertjocklek som är mellan 0,60-0,75 m med nedbrutna och torra kulturlager, samt en stor påverkan av rötter. Vid förundersökningen påträffades odlade lager från tidigmodern och modern tid, samt ett dike som bör dateras till 1700 - eller 1800-talet. I vilket sammanhang diket ska ses är oklart men det bör ha anslutit till den gamla landsvägen väster om området. Ytterst få fynd påträffades vid undersökningen och inget kan med säkerhet dateras till tiden före 1700-talet. I samband med det faktiska anläggandet av dagvattenmagasinet gjordes en schaktningsövervakning då ytterligare arkeologiska observationer gjordes (se nedan).

Schaktningsövervakning i samband med husbyggnation (Lst dnr 431-27297-2013)

Schakt 1a (Plan och sektion, se Bilaga 2)

Schaktet grävdes i rakt östvästlig riktning mot huvudledningar belägna i gatan i väster. Schaktet hade en bredd av omkring 1 meter och ett djup på strax över 1 meter. I en första etapp grävdes sträckan från mangårdsbyggnadens västra hörn och österut (ungefär motsvarande Schakt 1a). I en andra etapp grävdes sträckan från mangårdsbyggnadens västra hörn och mot väster ut till gatan. Den norra sidan av schaktet dokumenterades.

Närmast markytan fanns längs med stora delar av schaktet en modern stenpackning (kontext 1) som lagts i området i samband med aktuella rivnings- och byggnadsarbeten. Längs med schaktet fanns flera moderna nedgrävningar, från väster: nedgrävning för avlopp eller dränering av gult tegelrör (kontext 8), modernt avlopp av cement (kontext

10) och elkablar (kontext 17). Under denna fanns en stenläggning med rundade stenar som satts i sandhaltig jord (kontext 2, 11). Denna stenläggning är förmodligen inte äldre än från mitten av 1800-talet, antagligen yngre. Den låg över ovannämnda nedgrävning med ett gult tegelrör. Inga tydliga tecken fanns på att stenpartiet rakt över denna nedgrävning var en sekundärt återställd stenläggning.

Under stenläggningen fanns kulturlager med melerad och ganska ljus brun färg och med visst inslag av lera och sand i mindre partier eller linser (kontext 3, 6, 12). Kulturlagren tolkas som utjämningslager, kanske för anläggande av en gårdsplan. I kontext 12 påträffades enstaka bitar rött tegel. Frånvaron av större stenar, stenlyft eller stolphål, tyder på att kulturlagren inte varit golv.

En större nedgrävning fanns i väster, ca 7 m väster om mangårdsbyggnadens västra gavel (kontext 5, 16). I nedgrävningen fanns en större sten. Fyllningarna bestod av brun kulturjord med ett påtagligt inslag av sand.

Två lager med brun finkornig jord tolkas som äldre matjord (kontext 7, 13). Moränen påträffades på ett djup av ca 0,7–0,8 m (kontext 14, 15). Den översta delen av moränen (kontext 14) är något påverkad av ovanliggande lager.

Schakt 1b (Plan och sektion, se Bilaga 2)

Från mitten av mangårdsbyggnaden grävdes fortsättningen av schakt 1 i sydöstlig riktning på en sträcka av 15 m. Från den norra delen kunde två lager med äldre matjord följas mot söder längs hela schaktet (kontext 18, 23). Lagret var som mörkast i toppen och blev gradvis ljusare mot botten. Ett tunnare utjämningslager fanns i norra delen längs en sträcka av ca 4 m (kontext 17). På ett djup av ca 70–80 cm övergick matjorden i något kulturpåverkad morän (kontext 19) för att på ett djup av ca 1 m övergå till ren morän (kontext 20).

I mellersta delen av schaktet framträdde två nedgrävningar. Den norra nedgrävningen var ett sentida ledningsschakt. Den södra nedgrävningen är troligen också sentida. I dess botten påträffades grus med några slags röda "flagor" som påminde om plastfärg eller dylikt.

I södra delen av schaktet påträffades lager som bör vara rester av tidigare byggnader. På båda sidor om avtrycket av en större sten (kontext 26) påträffades längs med en sträcka av ca 3,5 m lager med lera som förmodligen utgjort ett lergolv (kontext 25, 27, 29). Inga daterande komponenter påträffades.

Schakt 1c (Plan och sektion, se Bilaga 2)

Fortsättningen av schakt 1 grävdes i nordsydlig riktning längs en sträcka av 19 m. Den västra delen av sektionen dokumenterades. Längs med hela schaktet framkom bebyggelselämningar i form av lergolv, syllstenar, avtryck efter syllstenar och stolphål. Särskilt från en punkt ca 7 m mot söder och vidare mot söder ligger bebyggelselämningarna i form av lergolv tätt på varandra.

I förhistorisk tid har husen vanligen orienterats i östvästlig riktning. Denna orientering var vanlig även under medeltiden och i efterreformatorisk tid, i all synnerhet vad gäller boningslängorna. Med viss sannolikhet har således schaktet skurit genom de tidigare husen på bredden. Tyvärr har det inte varit möjligt att med säkerhet sammanföra olika lämningar, exempelvis stensyll med lergolv, till specifika byggnader.

I de byggnader som funnits på platsen finns exempel på både jordgrävda stolpar och stensyll. De tydligaste jordgrävda stolparna finns ca 12 m söderut (kontext 78, 105), 14 m söderut (kontext 80) och 15 m söderut (kontext 93, 94). I det förra fallet tycks stolpen i ett senare skede ha ersatts av en ny. Hypotetiskt sett kan det betyda att en äldre byggnad med jordgrävda stolpar i vägglinjen har förnyats med en dito med stensyll (stenavtryck över kontext 78). Ytterligare byggnader på ungefär samma plats indikeras av ytterligare en i söder intilliggande sten och ett stenavtryck på en något högre nivå. I detta område i schaktet, omkring 13 m söder, bortgrävdes flera stora stenar vid schaktningen. En rad med stenar med östvästlig orientering har således funnits på denna punkt. En lika tydlig rad med stenar framkom inte på något annat ställe längs med den schaktade sträckan. Det ska dock noteras att på flera ställen längs med den östra schaktväggen fanns fyllningar i nedgrävningar som förmodligen ska tolkas som återfyllnad efter sten som tagits bort. Sådana fyllningar fanns ca 8 m söderut (kontext 47, 48, 49), 9,5 m söderut (kontext 40, 57, 58) och 12 m söderut (kontext 70, 71).

Överst fanns en stenläggning satt i grus (kontext 61), förmodligen från 1800-talet eller senare, och ett gjutet golv eller hårdgöring (kontext 60). Det senast tillkomna lagret, över stenläggningen, bestod i en utjämning som lagts ut i området i samband med nuvarande byggnadsarbeten. Detta lager, med en tjocklek mellan 15-30 cm, fanns längs med större delen av schaktet. I södra delen var detta så luckert att det närmast schaktväggen rasat ned i schaktet i samband med grävningsarbetena.

Två större nedgrävningar framkom i sektionen. Cirka 10 m mot söder fanns en ca 0,8 m bred grop med brungrå finkornig jord. Mot botten fanns ben och tänder efter ett större djur, förmodligen en ko eller häst. Mellan ca 5 och 7 m mot söder fanns ett närmare 2 meter brett schakt med tydliga kanter och fylld med blandad kulturjord. Förmodligen var det fråga om ett arkeologiskt förundersökningsschakt som grävdes år 2002.

De äldre lagren, mellan moränen och sentida stensättning och gjutet golv, är svårdaterade. Förmodligen har området röjts av i samband med uppförande av 1860 års gård och den östra längan. I samband med rivning av gården och avröjning av ytan under 2000-talet tycks också ha skett en avröjning av äldre kulturlager. Det kan således noteras att golvet i den östra längan och på den plats där 2002 års förundersökningsschakt grävdes ska ha bestått av betong. Men detta golv var borta och fanns först bevarat åtskilliga meter längre mot söder.

I de äldre kulturlagren i sektionen påträffades inget tegel. De daterbara fynden begränsade sig till några keramikskärvor vilka kunde plockas ur sektionsväggen och ur bestämda lager. I det tjocka kulturlager med äldre matjord som låg ovanpå moränen påträffades en skärva äldre svartgods av Östersjötyp. Över denna nivå och i ett lager som förmodligen kan tolkas som ett avsatt lager eller mindre utjämning över ett golv påträffades tre skärvor med yngre svartgods. Över denna nivå och i ett utjämningslager (utlagt för att höja eller utjämna markytan) närmast den sentida påförda utjämnningen påträffades en skärva yngre rödgods. Fynden talar för att den bevarade kulturlagersekvensen på denna plats sträcker sig från 1000-talet till åtminstone 1300–1400-talet.

Schakt 1d (Plan och sektion, se Bilaga 2)

Från schakt 1c grävdes fortsättningen av schaktet i en vinkel mot sydöst längs en sträcka av ca 6 m. Kulturlagersekvensen på sammanlagt ca 1,10–1,15 m (förutom ett påfört lager år 2015) i den dokumenterade norra sektionen skilde sig från den observerad några meter längre mot norr i schakt 1c, i så måtto att färre lager var möjliga att urskilja och att denna tendens accentueras mot öster. Förutom ett lager med lera som fortsatte en bit in i schaktet från schakt 1c, så fanns inga lämningar som var tydliga lämningar av golv eller andra delar i en byggnad.

Över moränen (kontext 56) fanns ett tjockt lager med gammal matjord (kontext 102). På det låg ett ca 0,05-0,1 cm tjockt lager med brun jord med gula lerfläckar (kontext 106) som blev allt mindre påtagliga mot väster och mot norr (i schakt 1e). Över detta kulturlager fanns ett tjockt utjämningslager (kontext 95) som förmodligen odlats. I lagret fanns mycket rötter efter ett tidigare träd på platsen.

Kulturlagersekvensen i sektionen visar tydligt att byggnadslämningarna observerade i schakt 1c i detta område inte fortsatt mot väster.

Schakt 1e (Plan och sektion, se Bilaga 2)

Mitt i schakt 1d grävdes ett schakt mot nordöst längs en sträcka av ca 6 m. Kulturlagermaktigheten var ca 1,15 m (exklusive jord påförd 2015). I huvudsak bestod kulturlagren av ett äldsta lager matjord (kontext 102), ett tunnare lager med inslag av enstaka lerfläckar (kontext 106) och ett yngre lager med matjord (kontext 95).

Inga påtagliga lämningar av byggnader påträffades. Det ska noteras att enligt kartöverlägg ska 1700-talsgårdens östra länga ha legat på denna plats. Det kan tyda på att området röjts av.

I schaktets nordvästra del framkom en nedgrävning i vars botten låg en textilduk. Förmodligen är det ett arkeologiskt förundersökningsschakt som grävdes år 2001.

Schakt 1f (Plan och sektion, se Bilaga 2)

Sträckan mellan gatuschaktet och fram till hörnet som bildas av schakt 1a och schakt 2 dokumenterades ej.

Schakt 2 (Plan och sektion, se Bilaga 2)

Schaktet grävdes från dammen i norr (se schakt 3) till schakt 1 i söder. Närmast dammen har stått träd vilka påverkat jordlagren. Till följd av omfattande rotsystem och följande schaktning med maskin var jorden påtagligt lucker och schaktsidorna ej möjliga att rensa (kontext 16). Söder om detta parti framkom mer intakta lager.

Under en sentida hårdgöring (kontext 1) framkom en stenläggning med rundade ca 0,15-0,20 m stora stenar lagda i beige grus (kontext 2). Stenläggningen, som bör vara en fortsättning av den som dokumenterades i schakt 1, kunde i detta område följas till en punkt ca 2,5 m norr om mangårdsbyggnadens södra fasad.

Under stenläggningen framkom tre kulturlager som bedömdes vara utjämningslager (kontext 3–5). Kulturlager 4 bestod av gulbeige grus och gav inte intryck av hög ålder. Inga daterande fynd påträffades i något av lagren. En nedgrävning, en grop med oklar funktion, hade en fyllning (kontext 6) som mycket påminde om ovanliggande kontext 5. Möjligen är de samtida. Nedgrävningen hade grävts igenom ett lager med gråbrun finkornig kulturjord, som påminde till karaktären om de äldre matjordslager som påträffades i andra schakt. Det ska dock noteras att övergången mot moränen var tydlig och inte successiv vilket kan tyda på en avröjning i området.

I södra delen av schaktet finns en större modern nedgrävning för en elkabel (kontext 9). I samma område fanns indikationer på minst två andra större nedgrävningar. Kulturlager 13 och 14 bestående av melerad gråbrun och brunrå jord bör vara fyllningar i den yngre nedgrävningen. I vinkeln ut mot schakt 1 fanns en större gråsten, minst 0,4 m stor. Utbredningen av kulturlager 15, bestående av brun finkornig och matjordslik jord tyder på att den var fyllning i en äldre nedgrävning. Inga daterbara komponenter påträffades i fyllningslagren. Nedgrävningarnas botten låg på ett djup av 1,3 m under markytan. Moränleran påträffades på ett djup av 0,85 m under markytan.

Schakt 3 (Plan och sektion, se Bilaga 2)

Ett schakt grävdes för ett dagvattenmagasin väster om boningshuset. Schaktet grävdes ned till morän, ett djup av 1,1–1,2 m under markytan.

I botten framkom flera nedgrävningar. I väster fanns en långsmal oregelbunden nedgrävning med minst tre fyllningar. Möjligen har nedgrävningen varit del av ett dike. I mitten av denna nedgrävning framkom en annan nedgrävning som gjorts i samband med en tidigare arkeologisk förundersökning. Det förmodade diket har i norr skurits av en rektangulär nedgrävning. Längs kanten på nedgrävningen fanns ett tunt lager med organiskt material: bark, sammanpressade löv eller dylikt. Det är oklart om det organiska materialet deponerats i gropen, kanske som led i någon tillverkningsprocess, eller om det endast är passivt deponerat material i en öppen grop. Den omständigheten att lagret var så påtagligt och dessutom fanns på gropens sidor kan tyda på det förra. I övrigt utgjordes fyllningen av grå finkornig jord (kontext 3) med inslag av rött tegel, fönsterglas och yngre rödgods.

I mellersta delen av schaktet påträffades ett avtryck av en eller två stenar (kontext 8). I södra delen fanns en större nedgrävning med fyllning av lera och mindre stenar (kontext 9) och mitt däri fanns en "stenläggning" satt i grusig jord i vari påträffades yngre rödgods och rest av Höganäskrus. Nedgrävningens funktion är oklar men den bör vara från 1800-talet eller senare.

Schaktets sektioner dokumenterades i öster och väster. I den östra sektionen framträdde en stor nedgrävning som även dokumenterades i plan (lager 2–9). Moränen framträdde på ett djup av ca 0,5–0,6 m. I den västra sektionen dokumenterades den långsmala nedgrävning (kontext 4–7) som även framkom i plan. Vid nedgrävningskanten var denna upp emot 3 meter bred i nordsydlig riktning.

Åtminstone två av nedgrävningarna, den stora i söder och den stora rektangulära i norr, förefaller vara relativt sena, från 1800-talet respektive efter reformationen. Även den långsmala nedgrävningen i norr kan vara relativt sentida. Inga säkert medeltida eller förhistoriska lämningar framkom i schaktet.

Schakt 4 (Plan och sektion, se Bilaga 2)

I området för det planerade garaget schaktades jorden bort till grundläggningsnivå, ett djup av mellan 0,3–0,4 m under marknivån. På ytan framkom inga äldre lämningar. Endast brun matjord schaktades bort.

Schakt 5 (Plan och sektion, se Bilaga 2)

Utmed gatan i väster placerades så kallade L-stöd längs vissa sträckor för att hindra erosion av den jord som ska läggas ut i området för att höja marknivån. För placeringen av L-stöden krävdes i regel endast obetydlig schaktning. I ett område längst i norr grävdes dock något djupare. Schaktet omfattade en yta av 12 × 1,5 m. I norr schaktades till ett största djup av 0,65 m under marknivån och i söder till 0,3 m under marknivån. Botten i den norra hälften av schaktet bestod av lerblandad brun jord med inslag av rött och gult tegelkross, glas från buteljer och fönster samt småsten. I den södra hälften var jorden matjordslik, med inslag av rött tegelkross och rostiga järnföremål och kapsyler. Jorden var lucker med en hel del rötter. Av allt att döma bestod lagren till och med denna schaktnivå endast av yngre utjämningslager, utlagda för att höja eller jämna ut markytan, kanske inför anläggande av ny bebyggelse.

Schakt 6 (Plan och sektion, se Bilaga 2)

För anslutning av nya ledningar på fastigheten till befintliga stamledningar grävdes ett schakt i gatan. Inga äldre kulturlager var bevarade under gatan inom det område som berördes av schaktet.

Schakt 7 (Plan och sektion, se Bilaga 2)

I och omkring Hus A schaktades för anslutningar av ledningar och rör. Schakten var förhållandevis smala och grunda. Dräneringsschaktet (E) runt byggnaden var ca 0,25-0,30 m djupt och 0,4 m brett. Rör- och ledningsschakten (A-D) var bredare, ca 0,8 m och ca 0,25-0,40 m djupa. I området för Hus A:s västra och norra del påträffades de mest påtagliga spåren av bebyggelse. I nordväst framkom en rad stenar (schakt 7A) som kan

förmodas vara rester av en östvästligt orienterad syll till en byggnad. I deras anslutning i norr påträffades ett mindre parti med lera och en stenläggning. Ett större parti med lera anslöt till stensyllen i söder. Det tyder på att byggnaden sträckt sig söderut och att stensyllen motsvarar en norrvägg. Den östvästligt orienterade stensyllen bör, enligt kartöverlägg motsvara sträckningen av en byggnad som finns på 1797 eller 1860 års karta.

Flera stenar borttogs också i västra delen av ett schakt som drogs i östvästlig riktning genom Hus C (Hus 7B). Denna stensyll bör ha haft en nordsydlig orientering. På ett kartöverlägg motsvaras dess placering bäst av en byggnad som finns på 1860 års karta. I östra delen av samma schakt påträffades en större sten och ett parti med lera som möjligen kan motsvara östgaveln på den byggnad som finns på 1797 års karta.

Ett parallellt schakt med östvästlig orientering grävdes några meter längre mot söder (schakt 7C). I botten av det ca 0,2-0,3 m djupa schaktet påträffades lera. Förmodligen har leran utgjort ett golv i en nordsydligt orienterad byggnad på 1797 års karta.

Även i södra delen av det västra dräneringsschaktet (schakt 7E) med en nordsydlig orientering påträffades större stenar och lera som kan sättas i samband med byggnader på både 1797 och 1860 års karta.

Schakt 8 (Plan och sektion, se Bilaga 2)

Mellan Hus A, B och C grävdes anslutande schakt till tidigare grävda schakt (1D och 1E). I anslutande sektioner mot väster och till platsen för det planerade Hus B påträffades ett lager med lera, förmodligen ett golv. Lergolvet låg helt ytligt, under nyligen påförda massor, och kunde iakttas längs en ca 2 meter lång sträcka i västra delen av schakt 8.

Schakt 9 (Plan och sektion, se Bilaga 2)

Runt omkring och i Hus C grävdes smala och grunda schakt, ca 0,2-0,7 m djupa, för ledningar och rör. Den ursprungliga marknivån på denna del av fastigheten där Hus C befinner sig var lägre än i jämförelse med området för Hus A. I delar av området, särskilt mot söder, hade därför fyllts på med material. Förutom äldre matjord, i norra delen, påträffades inga lämningar av äldre bebyggelse eller aktiviteter.

Schakt 10 (Plan och sektion, se Bilaga 2)

För anslutning av ledningar till lägenheterna i byggnad B grävdes ett schakt längs med norra sidan av byggnaden och med kortare sidoschakt mot söder. Eftersom stora delar av området för denna byggnad uppfördes på mark som höjts upp berördes endast äldre kulturlager i östra delen av huskroppen av ingreppen (Schakt 10, sektion D och G). Längst i öster, på ett djup av 0,6 m och ned till schaktbotten på 0,7 m påträffades ett mörkbrunt kulturlager med inslag av träkol, bränd lera, djurben och smuliga bitar lerklining. I lagret påträffades en skärva äldre svartgods.

Schakt 11 (Plan och sektion, se Bilaga 2)

Från schakt 1A grävdes ett schakt söderut för placeringen av en ny brunn och därifrån ett ytligare schakt för anslutning av vatten och avlopp till en arbetsbod.

I början av schaktet, där brunnen skulle placeras, påträffades ett område med sten och lera som bör representera enstensyll (se sektioner). Förmodligen påträffades hörnet av en byggnad som enligt ett kartöverlägg har stått på platsen år 1860.

Grundläggning med pålar

Grundläggningen av de tre bostadshusen består av en betongplatta med en grundförstärkning bestående av pålar. Inför grundläggningen schaktades ytorna för de tre huskropparna. På platsen för hus A schaktades ca 0,2 m ned från befintlig marknivå. Denna schaktning medförde att matjord togs bort i östra delen av ytan tillsammans med nyligen påförd jord och bergkross i väster. Det ska dock noteras att i åtminstone den västra delen av ytan fanns efter denna schaktning endast uppskattningsvis 10–20 cm med yngre lager som en buffert ned till medeltida kulturlager. Schaktningarna avvek inte från det som godkänts av länsstyrelsen. Att de medeltida byggnadslämningarna låg relativt ytligt i detta område förutsågs inte. Hade förhållandet varit känt hade en mer omfattande buffert över de arkeologiskt värdefulla lämningarna förordats. Samma förhållande gällde för östra delen av hus B. Schaktningarna för västra delen av hus B var obetydliga och likaså för hus C där det istället påfördes jord i öster.

Vid borrningen av foderrören användes en maskin med larvfötter. Vid vridande av denna maskin, ett moment som åstadkommer viss spårbildning i marken, anbefalldes att detta skulle ske utanför schaktade ytor eller på yta där plåtar placerats. Denna rekommendation följdes.

Pålarna drevs ned i jorden i förborrade foderrör. Antalet pålar i varje hus uppgick till 30. Inga avvikelser gjordes från godkända byggplaner.

Sammanfattning

Inför nybyggnation av tre bostadshus på fastigheten Vellinge 99:98 m.fl. (Pahlmans gård) gjordes en förundersökning på platsen för ett planerat dagvattenmagasin och därefter en förundersökning genom schaktningsövervakning med dokumentation av ingreppen för rör- och ledningsschakt, schaktning för betongplattor och borrhål för foderrör för pålar. Arbetena genomfördes vid flera olika tillfällen under år 2015.

Vid schaktningarna påträffades lämningar och fynd av bebyggelse på platsen från tidig medeltid och fram till modern tid. Av den äldre gård som fanns på fastigheten vid kartläggningen år 1860 påträffades syllstenar och lergolv av den västra längans norra gavel och delar av den östra gaveln. Även syllstenar och lergolv efter en del av de gårdsbyggnader som fanns vid 1797 års kartläggning, nämligen norra gårdslängans östra del och den östra gårdslängan, påträffades. Lämningarna efter dessa byggnader påträffades relativt ytligt, mellan 0,0 till ca 0,3 m djup.

De tydligaste bebyggelselämningar som var äldre än 1700-talet påträffades i schakt 1C. I sektionen dokumenterades flera sekvenser med lergolv, stolphål och syllstenar som härrör från flera olika byggnader i området. Strax över ett av de äldsta lergolven påträffades yngre svartgods vilket kan tyda på en datering till högmedeltiden. Under lergolven, i äldre matjord, påträffades östersjökeramik som tyder på bebyggelse på tomten redan på 1000-talet.

I schakten som grävdes nordväst om den kvarstående mangårdsbyggnaden för regnvattenreservoar och parkeringshus påträffades endast relativt sentida nedgrävningar och utjämningar.

I området för Hus A ligger de äldre kulturlagren mycket ytligt, direkt under färdigschaktad yta för betongplattan. Om den exakta nivån för de äldre kulturlagren varit känd, hade förmodligen en höjning av grundläggningsnivån föreslagits redan i planeringsstadiet och en exakt höjd för tillåtet djup för schaktning, inte endast för själva grundläggningen av byggnaden. Detta för att få en större skyddszon ner till äldre kulturlager. Schaktningarna avvek emellertid inte från det som godkänts av länsstyrelsen.

I området för Hus B och C har schaktningarna inte varit lika omfattande. Delvis har också jord förts dit för att höja marknivån.

Grundläggningen av husen gjordes på pålar varpå gjöts en betongplatta. Pålarna drevs ner i förborrade foderrör. I varje hus placerades 30 pålar.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-27297-2013	Fornlämning nr/art	RAÄ 17:1
Socken/stad	Lund	Socken-/Stadsnr	1391
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	99:98 m.fl.

Typ av exploatering	Husbyggnation
Uppdragsgivare	Bra Tomter i Vellinge AB c/o RMN Konsult
Typ av undersökning	FU
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Ivan Balic, Mattias Karlsson
Övrig personal	—
Fältarbetstid	2015-02-16 – 2015-09-03

Fälttid	
Arkeolog	80
Maskin	—

Undersökningens omfattning	
Yta	Ca 400 m ²
Kubik	Ca 200 m ³
Schaktmeter	Ca 400 m

Kostnad för arkeologi	
Fältarbete	80 x 700 = 56 000 SEK
Rapport	80 h x 700 =56 000
Analys	—
Övrigt	924 (traktamente)+3332 (körersättning)
Summa:	116 256 SEK

Kostnad övrigt	
Maskiner	—
Bodar	—
Övrigt	—

Summa	—
Summa, faktisk	116 256 SEK
Summa, beslutad	Schaktningsövervakning på löpande kostnad

Fyndmaterial (förvaring m.m.)	LUHM 32701:1–11.
Arkivmaterial, förvaring	LUHM
Ritningar, dokumentation	2 st planritningar 1:400, 5 st planritningar 1:100, 1 st planritning 1:50, 3 st planritningar 1:40, 16 st sektionsritningar 1:20, 1 st plan- och sektionsritning 1:20 och 1:100, 1 st sida med beskrivningar
Foto	80 st
Analyser	—
Övriga upplysningar	—

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-14732-2014	Fornlämning nr/art	RAÄ 17:1
Socken/stad	Lund	Socken-/Stadsnr	1391
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	S:112

Typ av exploatering	Husbyggnation
Uppdragsgivare	Bra Tomter i Vellinge AB c/o RMN Konsult
Typ av undersökning	FU
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Ivan Balic
Övrig personal	—
Fältarbetstid	2015-01-13 – 2015-01-14

Fälttid	
Arkeolog	13
Maskin	—

Undersökningens omfattning	
Yta	Ca 30 m ²
Kubik	Ca 50 m ³
Schaktmeter	Ca 15 m

Kostnad för arkeologi	
Fältarbete	13 h x 700 = 9 100 SEK
Rapport	16 h x 700 = 11 200 SEK
Analyser	—
Projektadministration	2 h x 700 = 1 400 SEK
Övrigt	132 (traktamente)+836 (körersättning)+500 (övr. kostnader)
Summa:	23 168 SEK

Kostnad övrigt	
Maskiner	—
Bodar	—
Övrigt	—
Summa	—

Summa, faktisk	23 168 SEK
Summa, beslutad	57 732 SEK

Fyndmaterial (förvaring m.m.)	—
Arkivmaterial, förvaring	LUHM
Ritningar, dokumentation	1 st planritning 1:400, 1 st sektionsritning 1:20
Foto	1 st
Analyser	—
Övriga upplysningar	—

Referenser

Otryckta källor

Gardelin, G. 2010: *Kv. Furan 9, fornlämning Vellinge 17, Vellinge socken, Vellinge kommun. Arkeologisk förundersökning 2010*. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 363. Kulturen.

Jönsson, L. 2001. *Rapport Arkeologisk förundersökning. Vellinge socken, Skåne län, Sk, MK 10. S32:002*. Malmö Kulturmiljö.

Jönsson, L. 2002. *Vellinge socken, Vellinge kommun, Skåne. Torsgården. Vellinge, del av 99:29 m fl. Rapport över kompletterande arkeologisk förundersökning 2002*. Malmö Kulturmiljö.

Litteratur

Pamp, B. 1983. *Ortnamn i Skåne*. Stockholm.

Skansjö, S. 1983. *Söderslätt under 600 år*. Skånsk senmedeltid och renässans 11. Lund.

Bilagor

1. Fyndförteckning
2. Översiktsplan, plan- och sektionsbeskrivningar

Bilaga 1. Fyndförteckning

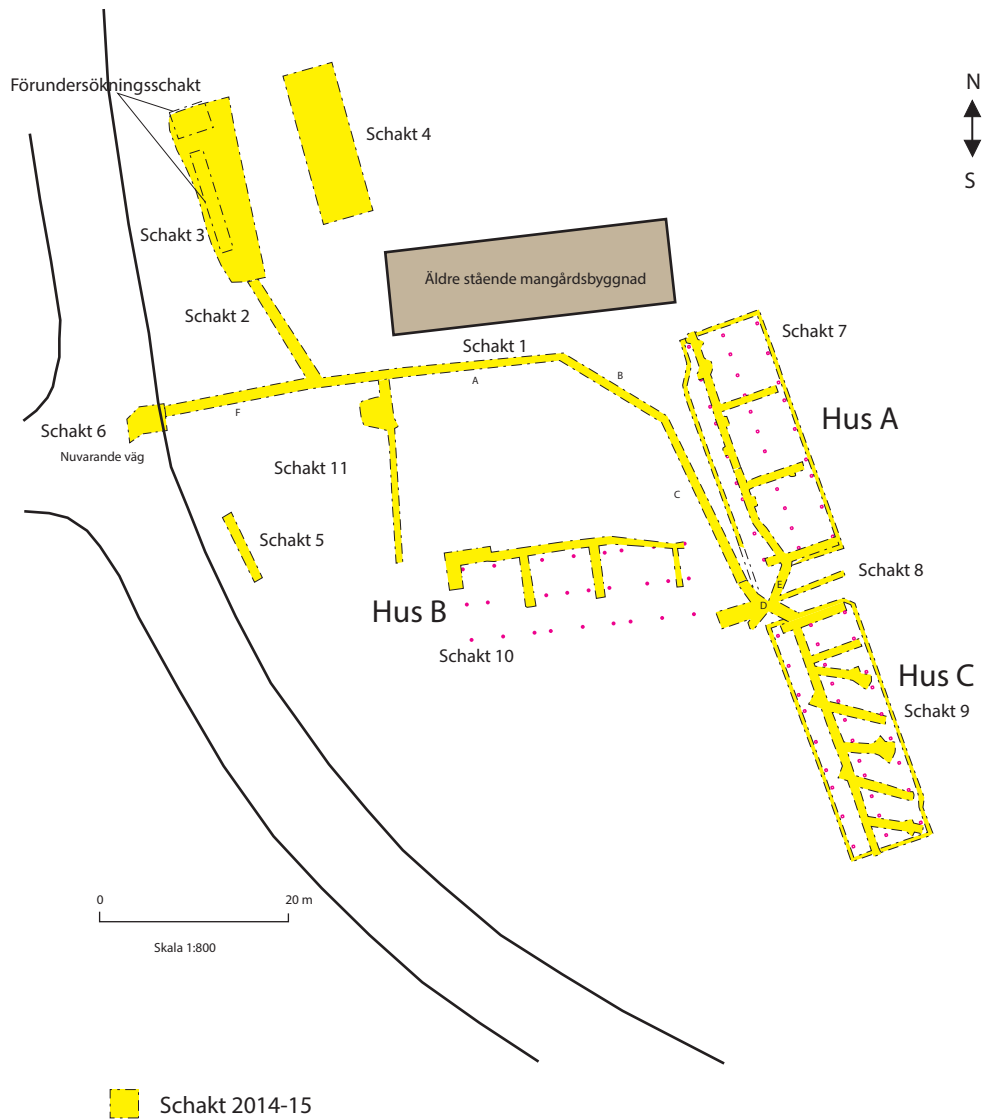
Vellinge 99:98 m.fl. (Pahlmans gård), RAÄ 17:1

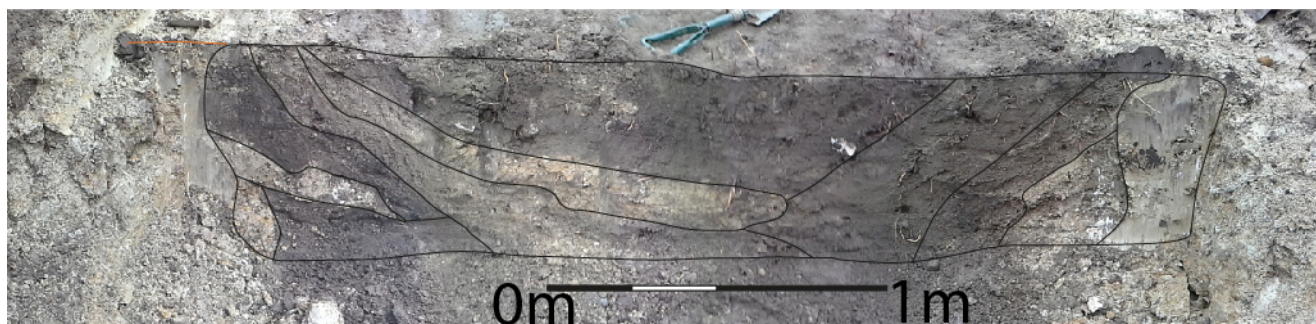
Arkeologisk förundersökning 2014–15

LUHM 32701

Fnr	Fyndomständighet	Datum	Material	Formtyp/undertyp	Del	Sakord	Kommentar	Antal	Vikt (g)
1	Lager 31	150310	Keramik	Yngre rödgods	Buk/hänkel	Kärl		1	40
2	Lager 69	150310	Keramik	Yngre svartgods	buk	Kärl		1	9
3	Lager 69	150310	Keramik	Yngre svartgods	buk	Kärl	Vågband, glättad?	1	10
4	Lager 69	150310	Keramik	Yngre svartgods	buk	Kärl	Glättad?	1	6
5	Lager 55	150310	Keramik	Äldre svartgods, Östersjö	buk	Kärl		1	7
6	Lager 2, Hus 3	150903	Keramik	Yngre rödgods	buk	Kärl	Rensfynd i botten	1	4
7	Lager 2, Hus 3	150903	Keramik	Yngre rödgods	buk	Kärl	Rensfynd i botten	1	5
8	Lager 1, Hus 3	150903	Keramik	Yngre rödgods	buk	Kärl	Rensfynd i botten	1	2
9	Lager 1, Hus 3	150903	Keramik	Yngre rödgods	mynning	Kärl	Rensfynd i botten	1	14
10	Lager 3, hus 3	150903	Keramik	Äldre svartgods	Buk-botten	Kärl	Rensfynd i botten	1	35
11	Lager 3, hus 3	150903	Flinta			Syl?	Rensfynd i botten	1	31

Bilaga 2. Plan- och sektionsbeskrivningar

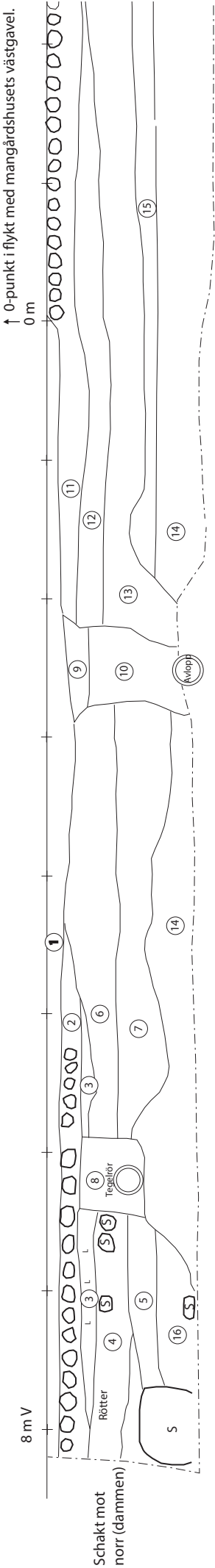




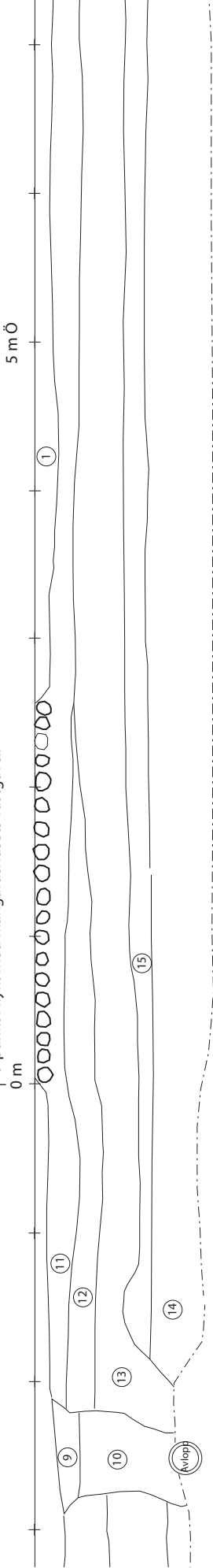
Beskrivning, norra förundersökningsschaktet för dagvattendamm

Sektion i nordsydlig riktning genom norra förundersökningsschaktet (mellersta partiet) för dagvattendamm. Fyllningarna var mycket varviga med bland annat lera. Under fyllningarna vidtog fuktiga lager av våtmarkskaraktär i vilka vatten trängde fram. I botten påträffades modernt buteljglas och tegel. Nedgrävningen tolkas som ett dike som grävts om för att slutligen fyllas igen.

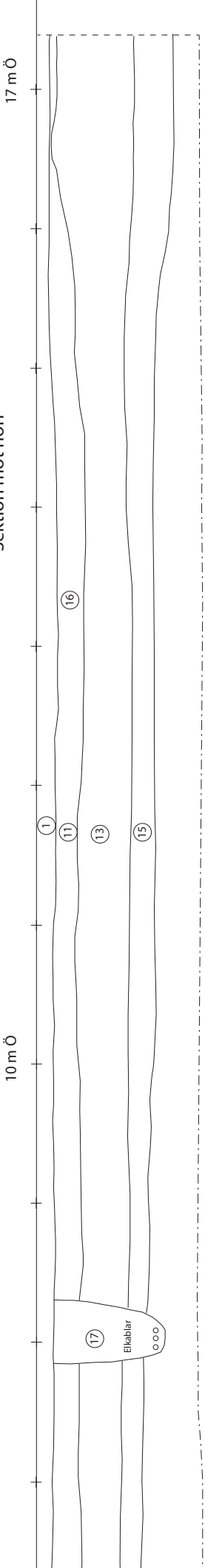
Schakt 1a
Sektion mot norr



↑ 0-punkt i flykt med mangårdshusets västgavel.



Schakt 1a
Sektion mot norr

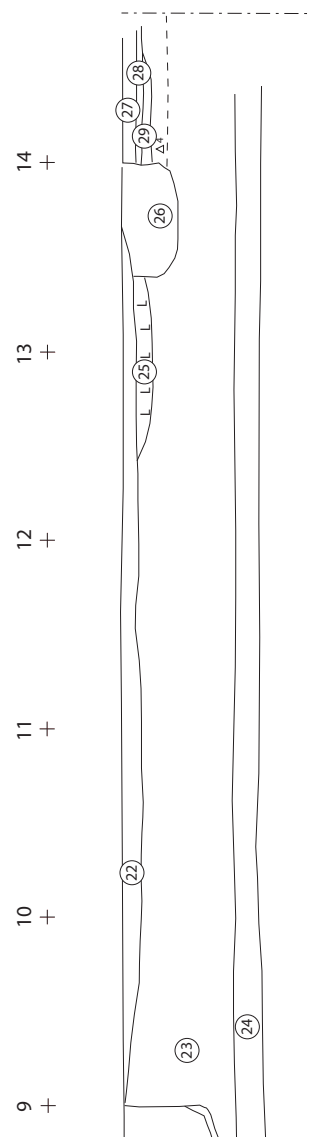
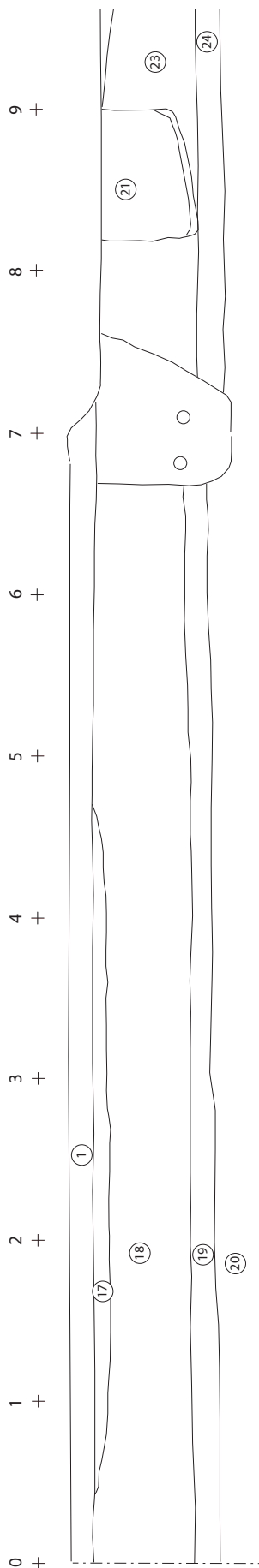


Lagerbeskrivning, schakt 1a

1. Grus och småsten. Modern utjämning. Lades ut efter rivning av husen.
2. Stenläggning, valdra rundade stenar, ca 10-20 cm stora, med sättlager bestående av sandpåverkad kulturjord, brunt, fin- till mel-lankornigt, torrt.
3. Jord med melerad färg, brun jord med stort inslag av lera, finkornigt, kompakt, torrt, lite småsten. Kan vara en hårdgöring, möjli-gen golv.
4. Melerad jord, mestadels grå kulturjord, finkornig, torr, inslag av beige lera, fläckar, med lite kol, trolig-en träkol. Fyllning eller utjämning.
5. Brun fin sand, få komponenter: enstaka bit med tegel eller mycket hårt bränd lera. Fyllning.
6. Jord med melerad färg, ganska ljus, beige, med inslag av både brun kulturjord, lera och fin grus som tenderar att ligga i linser, enstaka småsten, lite kompakt och torrt. Påminner om både lager 3 och 4. Ut-jämningslager till golv eller gårdsplan.
7. Mörkt grå kulturjord, lite fet och lerig, enstaka småsten. Äldre matjord.
8. Jord som ger ett blandat intryck, mycket lera mot botten. Melerad färg. Överlag lerigt med inslag av grus, enstaka knytnävstora stenar, gult taktegel. Ingen ledning eller rör påträffades i nedgrävningen.
9. Grus blandad med kulturjord. Fyllning i nedgrävning.
10. Grå kulturjord, lite lera mot botten. Fyllning i nedgrävning för avloppsrör 1961.
11. Mestadels grå kulturjord, kompakt, inslag av både grå lera och fin sand, torrt, lite småsten. Utjämning och packningsmaterial för stenläggning.
12. Melerad, huvudsakligen ljus, beige-gul-brun, inslag av både fin sand och lera. Påminner lager 5. Utjämning för golv eller annan hårdgjord yta. Inslag av enstaka rött tegel.
13. Mörkt gråbrun kulturjord, påminner mest om matjord, enstaka småsten, finkornig, ganska kompakt och torr.
14. Morän, lerig och torr.
15. Morän, lite kulturpåverkad, ej lika kompakt som underliggande.
16. Brun fin sand, få komponenter. Fyllning.
17. Omrörd gråbrun kulturjord. Fyllning i nedgrävning för elkablar.

Schakt 1b

Sektion mot öst



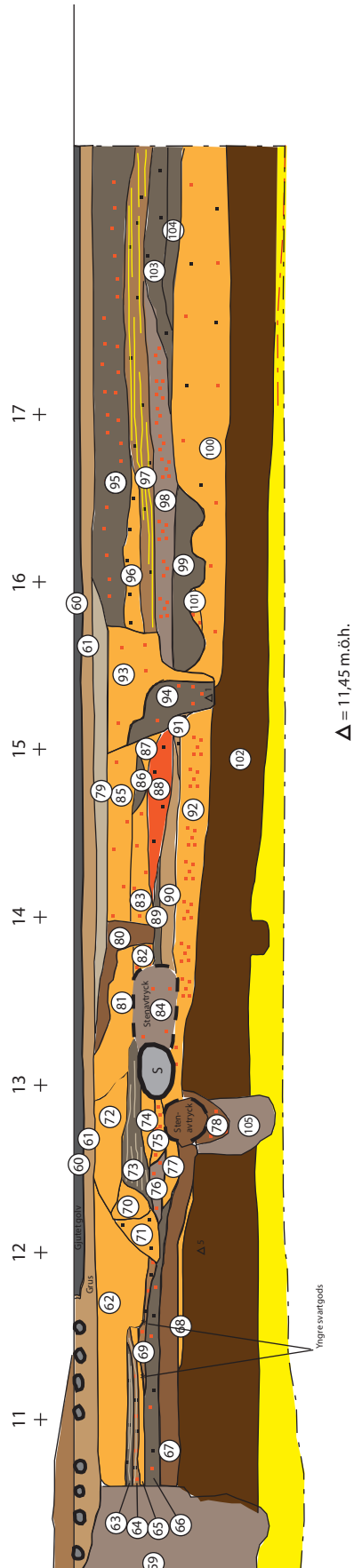
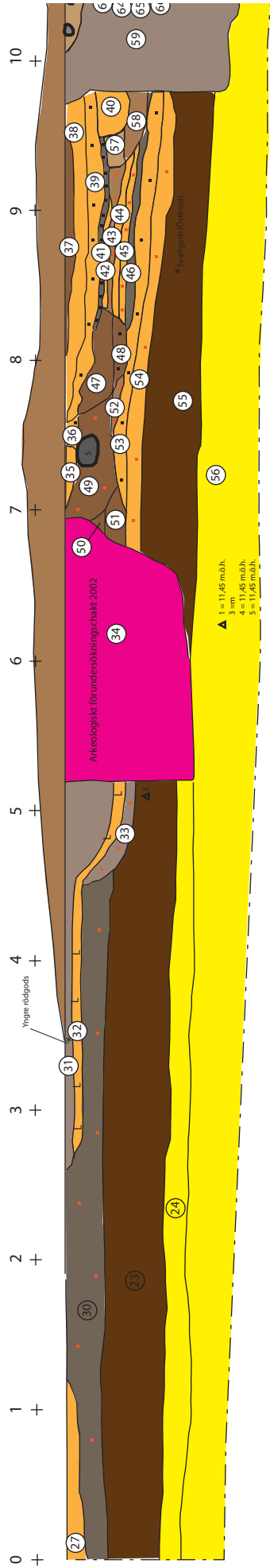
Lagerbeskrivning, schakt 1b-e

17. Grå kulturjord med inslag av lerfläckar. Utjämningslager.
18. Mörkt gråbrun kulturjord, finkornig, torr, homogen men mörkare mot toppen, ljusare och brunare mot botten.
19. Morän med lite kulturpåverkan, växlande lerig och sandig, fuktig.
20. Renare morän, fuktig, växlande från lerig till sandig.
21. Mörkt grå kulturjord, lite småsten, luckert, längst ner grus med fragment av röda flagor, ser ut som plastfärg, troligen ej gammalt. Samband med rivning. Fyllning.
22. Omrörd jord, modernt ingrepp, uppkommit vid aktuella schaktningar.
23. Gråbrun kulturjord, finkornig, lerig, ganska torr, lite kompakt. Gammal matjord.
24. Något kultur- och naturpåverkad morän, växlar från sandigt till lerigt.
25. Gul lera blandad med kulturjord.
26. Ren beige grus som lagts kring en förmodad tidigare sten.
27. Beige jord, torr, kompakt lera. Förmodligen till golv.
28. Mörk, fuktig, smetig (träkolshaltig) jord, finkornigt. Tunt lager. Spår av aktivitet med eld i närheten.
29. Kulturjord med mycket lera, påminner om lager 25. Lergolv eller rest av klining av vägg.
30. Mörkt grå jord, finkornigt, ger ett lite "porigt" intryck. Ej lika homogent som det underliggande lagret. Inslag av ben, småsten, enstaka småbitar bränd lera. Äldre matjord.
31. Gråbrun ganska ljus jord, finkornig, torr, enstaka inslag av små lerfläckar, få kulturkomponenter, Relativt hög lerhalt. Kan vara golv eller utjämning för golv.
32. Gul lera blandad med lite kulturjord, torrt, finkornigt. Lagret går ned i en grop i söder.
33. Gråbrun jord, relativt ljus färg som påminner om lager 31. Torrt, finkornigt, inslag av kol, mindre bitar av bränd lera, enstaka småsten. Kan ha lagts ut som utjämning, golv eller packning kring sten (dock inget tydligt stenavtryck).
34. Nedgrävning med fyllning med omrörd kulturjord, skarpa kanter, vissa partier mycket skarpa kanter. På ett betydande djup finns rötter. Nedgrävningen fortsätter på den andra sidan av schaktet, där den dock är smalare, ca 90 cm bred. Det kan vara en planteringsgrop eller dylikt, förmodligen ej särskilt gammal. Kulturjorden är blandad, melerad till mörkt grå, jus brun, mestadels finkornig, torr, enstaka knytvävstora stenar och enstaka ben.
35. Ljust brun kulturjord, finkornig, homogen, endast svagt humös. Utjämning eller golv.
36. Svagt humös finkornig, torr kulturjord med mycket träkolsbitar.
37. Beige ljusbrun lera, svagt humös, torr. Troligen golv.
38. Ljust brun mycket fin sand på gränsen till lera, torr (faller sönder). Antagligen golv.
39. Gul lera med enstaka prickar träkol, torrt. Förmodligen golv.
40. Beige lera, svagt humös, enstaka småsten, torrt, smuligt. Formen på lagret kan tyda på att det är fyllning i ett stolphål, stenlyft eller annan konstruktionsdetalj i en byggnad.
41. Mörkt gråsvart lager, smetigt, stort inslag av uttrampat träkol som har blandats med lera, antagligen golv i närheten av eldstad.
42. Gul lera, fet, lite fuktig, utjämning för golv eller rest av golv.
43. Jord med melerad färg, inslag av både kol, gul lera, fett, lite smetigt, små prickar av bränd lera. Förmodligen en utjämning eller snarare spår av aktivitet med eld som utjämnats på platsen.
44. Jord med melerad färg, inslag av både träkol och renare lera. Pregnant inslag av vitbeige fin lera, torr, faller itu. Utjämning eller ny golvyta.
45. Gul lera med små bitar med bränd lera. Utjämning eller golv.
46. Grå till svart kulturjord. Inslag av mycket träkol. Kolet tenderar att ligga överst i lagret. I övrigt finkornigt, torrt, utjämningslager på vilket pågått aktivitet med eld (eller i omedelbar närhet).
47. Brun finkornig kulturjord, lite fet, fyllning i nedgrävning, kanske plats för borttagen sten.
48. Kulturjord blandad med gul lera, lite träkol, torrt. Fyllning.
49. Något brun finkornig lera, enstaka inslag av bränd lera. Fyllning i nedgrävning, kanske för konstruktionselement, en sten

ligger i fyllningen.

50. Brun jord, finkornig och torr.
51. Något brun, homogen jord, finkornig och torr.
52. Lager med träkol, aska, lite bränd lera. Utjämning och rest av byggnad eller aktivitet.
53. Brun finkornig jord, torr och med linser med renare beige sand, enstaka bitar med träkol. Utjämnings-lager. Det sandiga inslaget kan tyda på bestämd avsikt. Golv? Trots frånvaron av ren lera.
54. Finkornig jord, torr, inslag av lerlinser, lite bränd lera. Kan vara en utjämning, kanske efter byggnad i närheten.
55. Gråbrun kulturjord, diffus övergång mot steril, enstaka småsten, torrt.
56. Steril finkornig sand som nästan övergår i lera, torrt.
57. Beige fin sand, knappt alls kulturpåverkad. Fyllning.
58. Melerat lager, brun svagt humös kulturjord med linser mer lera. Antagligen fyllning i nedgrävning, torrt.
59. Omrörd kulturjord. Brungrå jord, finkornig, fet, lite lucker mot botten. Ben av häst eller ko. Fyllning i större grop.
60. Gjutet golv, ca 6 cm tjockt.
61. Grus för golv och kullersten.
62. Tjockt lager med beige lera, torrt, finkornigt. Golv i byggnad.
63. Grå till svart jord, lite skiktat i södra delen. Överst en del sand, som en lins, finkornigt, fett, enstaka prickar med träkol. Många tunna linser tyder på att det ackumulerade lager efter många aktiviteter.
64. Lager med tunnare linser, inslag av kalk, bränd lera, beige lera, grå jord med träkol. Ligger som tunna linser och om lott.
65. Svagt humös beige lera, men också linser med vitare lera, kalk. Lagret bör avspegla flera aktiviteter på och omkring platsen.
66. Brungrå jord, finkornig, lite fet, enstaka bitar bränd lera och träkol.
67. Brun kulturjord, lerig snarare än sandig, lite fet.
68. Gul lera, tunt lager, förmodligen utjämning eller lager från nedgrävning i närheten.
69. Melerat lager, inslag av gul lera, fläckar med bränd lera, enstaka träkolsprickar, lins med kol mitt. Avsatta lager efter aktiviteter på platsen.
70. Beige torr lera. Antagligen fyllning i stolphål.
71. Svagt humös lera, torrt, enstaka träkolsbitar. Förmodligen fyllning, kanske i samma nedgrävning som för lager 62.
72. Torr gulbrun lera. Förmodligen golv.
73. Mörkt grå kulturjord, finkornig, fet, varvig med linser av beige lera. Avsatta lager. Småvarvigt rakt igenom.
74. Beige gulbrun lera, fet. Från vägg?
75. Lera med mycket bränd lera. Från vägg?
76. Melerad men mestadels gråbrun kulturjord, lite prickar med bränd lera. Utjämning.
77. Beige lera blandad med brun svagt humös kulturjord, fet, torr. Utjämning.
78. Kulturjord som påminner om matjord, men i botten linser med svagt bränd lera. Fyllning till stolphål eller ovanliggande som tagits bort.
79. Brungrå jord, finkornig, torr, utjämning för grusbäggning och betonggolv.
80. Brun svagt humös jord, finkornig, torr. Fyllning i stolphål.
81. Lera med inslag av kulturjord, huvudsakligen gulbrun, finkornig och torr. Del av lergolv.
82. Gulbrun lera med inslag av bränd lera. Förmodligen del av golv.
83. Lager som påminner om lager 82. Även i detta lager ett inslag av bränd lera.
84. Avtryck av sten, runtom blandad lera och kulturjord, med enstaka bränd lera.
85. Gulbrun lera, enstaka inslag av bränd lera, torrt, kom-

Sektion mot öst



pakt. Antagligen golvlager.

86. Grå finkornig jord och fin beige sand. Tunt lager.

Aktivitetslager.

87. Gulbrun lera som påminner om lager 83.

88. Bränd lera, rödbrunt, med enstaka kolbitar. Rester av instörtad vägg eller ugn?

89. Grå finkornig jord och fin beige sand. Tunt lager.

Aktivitetslager.

90. Mestadels grov grus, med inslag av grå kulturjord, torrt, luckert. Avsiktlig utjämning, golv eller dylikt. Inslag av några knytvävstora stenar som kan tala för stenläggning.

91. Grå kulturjord, finkornig, homogen, enstaka kolbitar.

Utjämning understensatt golv/yta.

92. Gul lera med inslag av bränd lera, fläckvis. Golv.

93. Kulturjord med mycket lera, svagt humös, lite luckert, inslag av små kalkfläckar, lite bränd lera, finkornigt, torrt. Fyllning i stolphål.

94. Gråbrun kulturjord, luckert, finkornigt, torrt, enstaka bränd lera, fyllning i stolphål.

95. Grå kulturjord, ganska ljus till färgen, inslag av bränd lera, homogen. Utjämning. Eventuell odlat.

96. Gulbrun lera med rödbrun, inslag av träkol överst.

97. Linser med gulbrun lera, grå kulturjord med träkol, beige lera, fett och lite luckert. Flera aktiviteter eller händelser ligger på varandra, större kladdar (ej usmetade!) visar ändå att lagret bör ha lagts ut på en gång. Utjämning.

98. Grå kulturjord blandad med mycket bränd lera, utspritt i lagret vilket ger ett fläckigt/prickigt intryck. Utjämning.

99. Gråbrun matjordslik jord, homogen, kan vara fyllning i stenlyft. Påminner om matjorden under underliggande lera, kompakt och torrt.

100. Gulbrun/beige lera, kompakt, fett, torrt, enstaka brända bitar lera och träkol, annars ganska homogent, kompakt. Golv.

101. Lerig och beige jord med inslag av träkol, enstaka bränd lera, luckert, kanske primärfyllning under sent.

102. Gråbrun kulturjord, finkornig, lite småsten, homogent, diffus övergång mot undergrund, fet men torr, kompakt.

103. Grå kulturjord med enstaka träkol, lite kompakt, torrt.

Utjämningslager.

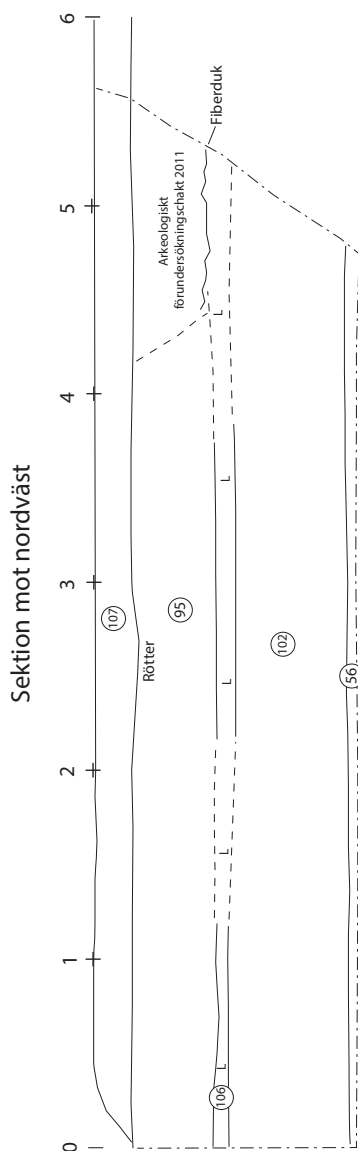
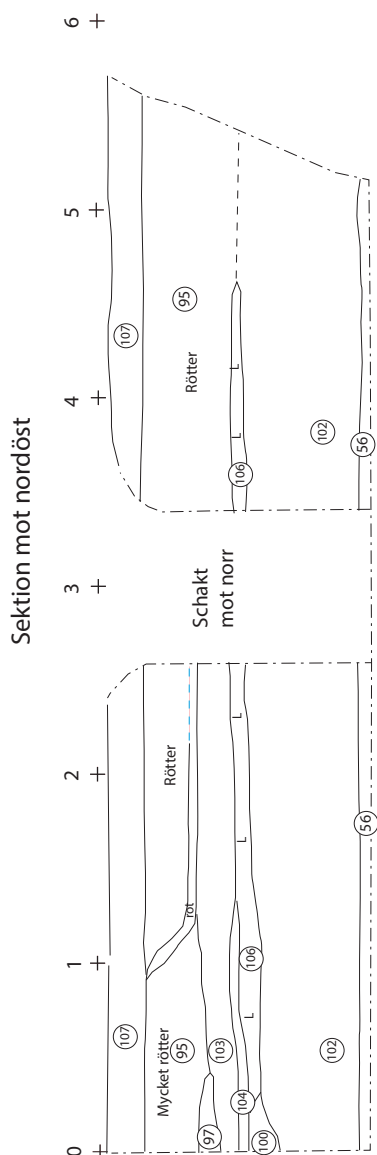
104. Grå kulturjord med mycket grus som ger ett melera intryck.

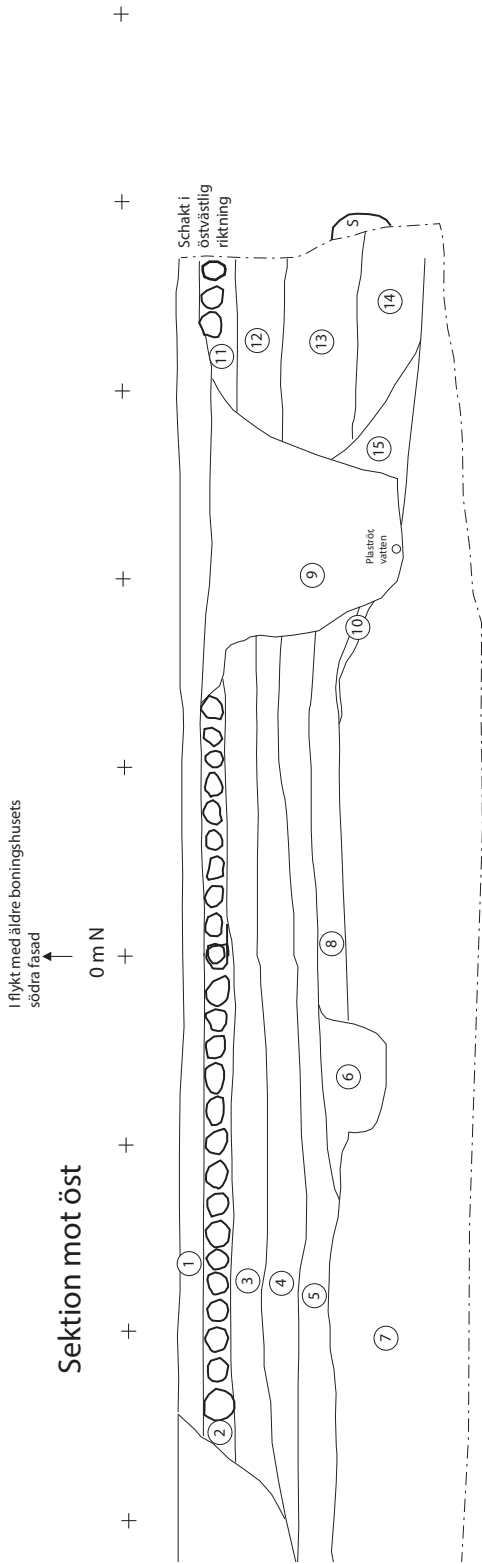
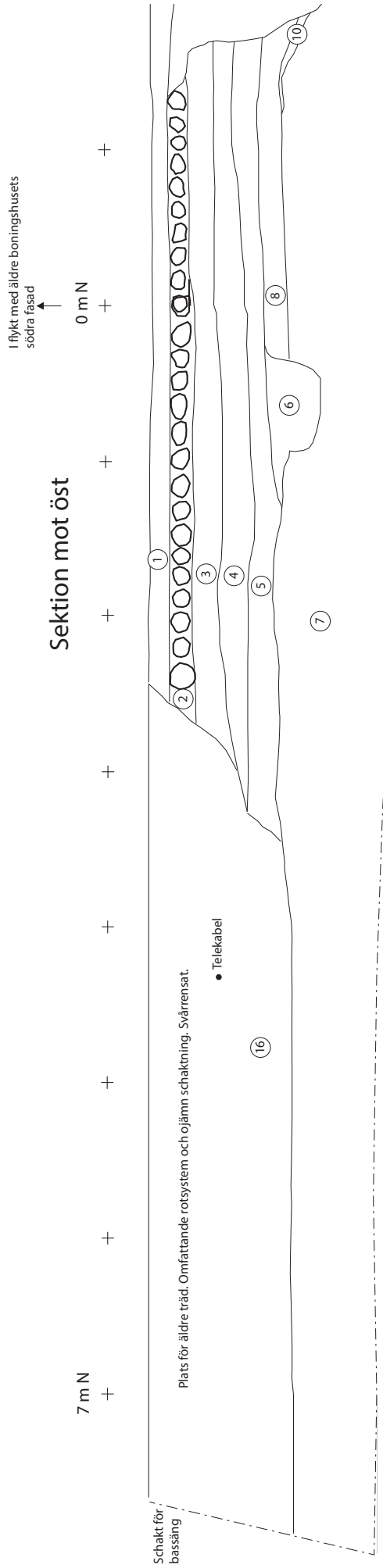
Inslaget av grus är rödbrunt, torrt och faller sönder.

105. Gråbrun äldre matjord blandad med lite gul lera, fyllning, stolphål.

106. Gammal matjord med fläckar med gul lera.

107. Påförd jord och bergkross 2015.





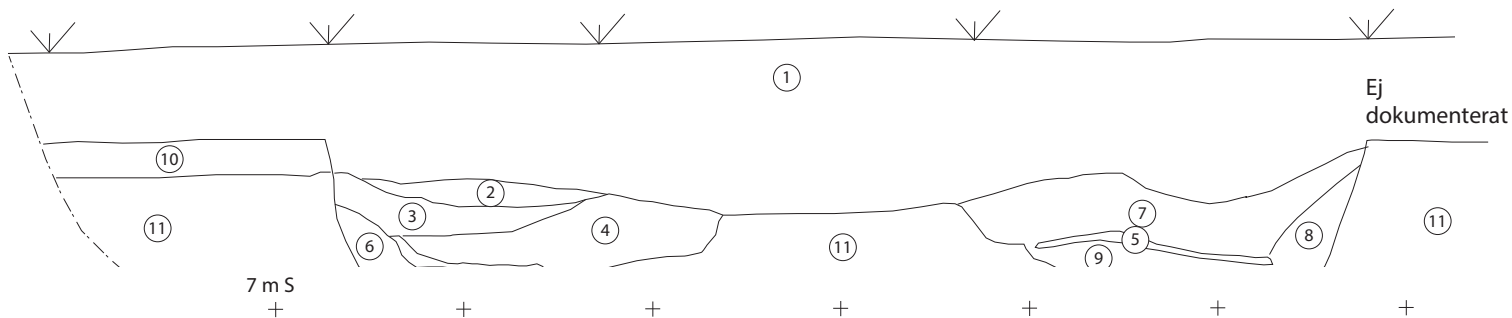
Lagerbeskrivning, schakt 2

1. Sentida utjämning, 2015, makadam och småsten.
2. Stenläggning, ca 15-20 cm stora stenar, lagda i beige grus och brun. En del av stenarna är rundade några kluvna och kantiga.
3. Kulturljord, melerat, finkornigt, från grått till rödbrunt med ganska mycket småsten. Förmodligen en utjämning för höjande av markyta som ger intryck av hög ålder.
4. Ren gulbeige grus, högst sannolikt ej av hög ålder. Utjämning.
5. Kulturljord, grå med inslag av rödbruna fläckar, påminner om lager 3, torrt, finkornigt, ganska mycket småsten (flinta).
6. Melerad jord, med inslag av kulturljord, påminnande om lager 5 men med ett större inslag av gula fläckar med lera. Bör ha tillkommit samtidigt som lager 5. Fyllning.
7. Morän, gulbrun till beige, från fin sand till ganska styv lera med inslag av kalkknutor.
8. Kulturljord, gråbrunt, finkornigt, torrt, påminner om lager 5, men är brunare, ej så mycket småsten, ganska kompakt, kan vara äldre matjord, men övergången mot moränen är tydligt, vilket är märkligt om så är fallet.
9. Fyllning i rörschakt (plastslang), omrörd kulturljord.
10. Brun kulturljord, ger ett humöst intryck, nedbruten gödsel, finkornigt och aningen fuktigt.
11. Stenläggning satt i beige grus och grå kulturljord.
12. Melerad jord, mestadels grå kulturljord, finkornig, torr, inslag av beige lera, fläckar, med lite kol, troligen träkol. Fyllning eller utjämning.
13. Melerad, mestadels gråbrun jord, finkornigt, torrt, enstaka tegelkross, inslag av bränd lera, beige lera, träkol mest mot botten, även mycket beige lera. Fyllning.
14. Melerad brungrå kulturljord, finkornig, lite fuktig, fett, inslag av fläckar eller prickar med beige lera. Fyllning.
15. Brun jord, finkornig, homogen, matjordslik med få komponenter. Fyllning.
16. Brun fin sand, få komponenter. Fyllning.
17. Brun finkornig jord, fet, med enstaka stora stenar.
18. Luckert. Matjord, enstaka träkolsbitar, rött tegelkross, torrt och finkornigt.

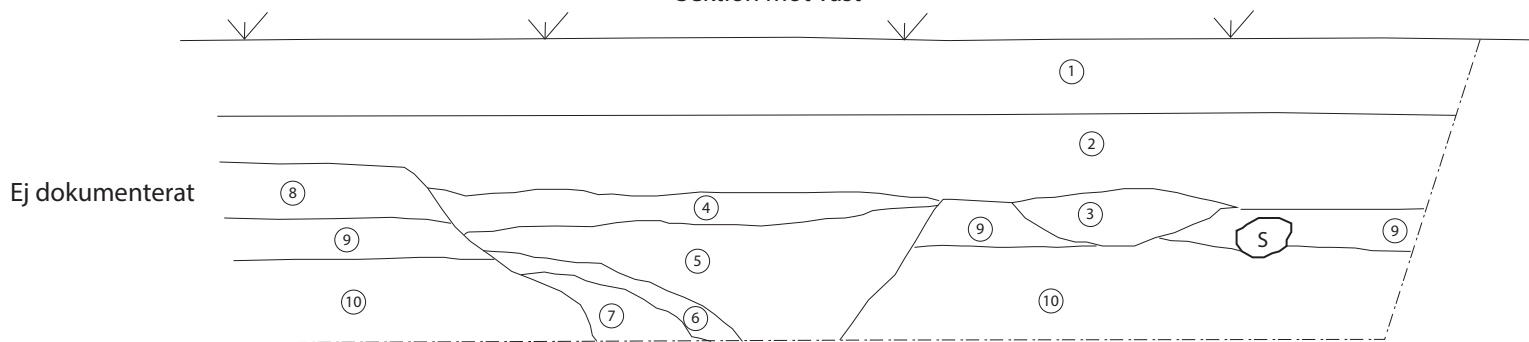
0 m S

8 m

Sektion mot öst



Sektion mot väst



Lagerbeskrivning, schakt 3 (plan)

1. Grå till melerad jord med inslag av större partier med lera från undergrunden. Fyllning.
2. Organiskt material, tunt lager som liknar bark eller sammanpressade löv runt hela nedgrävningen. Fyllning.
3. Mestadels grå till mörkgrå finkornig jord, fet, lite fuktig, enstaka ben, rött tegel, fönsterglas, yngre rödgods, enstaka större fläckar med lera, lite småsten. Fyllning.
4. Melerad till grå finkornig jord, lite fuktig. Ger ett melerat intryck, inslag av sandiga linser, kanske för att det stått öppet. Fyllning i långsmal nedgrävning.
5. Gul lera blandad med grå kulturjord, lite småsten. Fyllning i långsmal nedgrävning.
6. Grå finkornig, ganska torr kulturjord, inslag av lite småsten. Förefaller inte innehålla särskilt mycket organiskt material. Inslag av lera, antagligen från kollapsande kanter. Fyllning i långsmal nedgrävning.
7. Mörkt grå finkornig jord med inslag av lera. Återfylld jord i arkeologiskt förundersökningsschakt.
8. Stenlyft med brun kulturjord, lerig med träkol, lerkladdar och enstaka brända lerprickar, småsten, något fuktig och lucker. Stenavtryck efter två (?) stenar.
9. Lera och mindre stenar, Fyllning.
10. Bevarad stenläggning bestående av natursten, ca 0,15–0,05 m stora som ligger i ett lager med grusig jord med mycket småsten. Skadad av kabel. Fynd av yngre rödgods och rest av Höganäskrus. Fyllning.

7. Grå finkornig jord med inslag av lite sand. Vattenavsatt? Fyllning.

8. Ljusare grå finkornig jord, lite grusigt, påminner om moränjord. Fyllning: nedrasad moränjord från kanten.

9. Grå finkornig jord, med inslag av finkornig sand, delvis vattenavsatt? Fyllning.

10. Gulbrun morän, grusig, men finkornig längre ner, inslag av småsten.

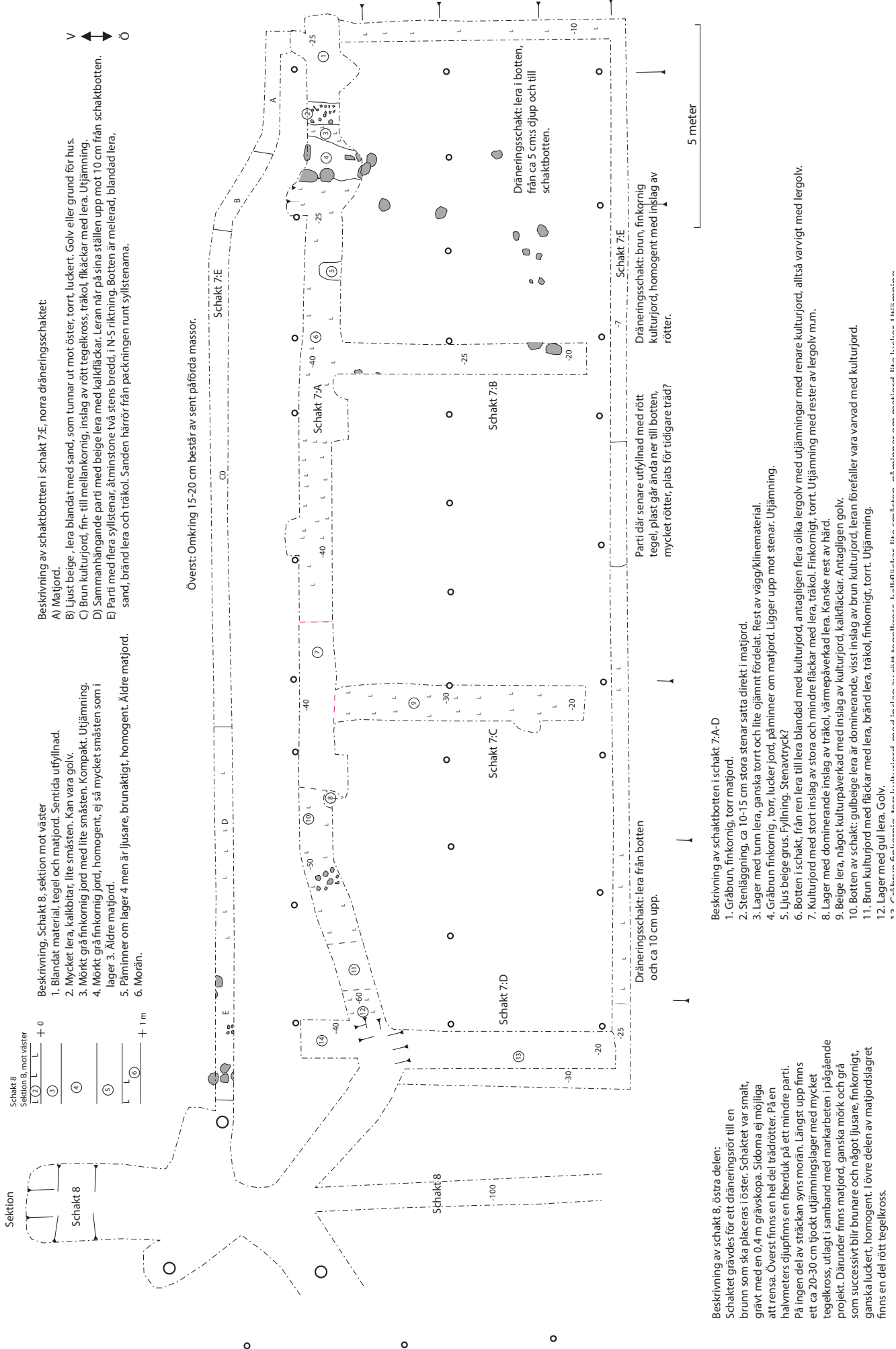
11. Moränlera, fet, men inte så fuktig, inslag av småsten.

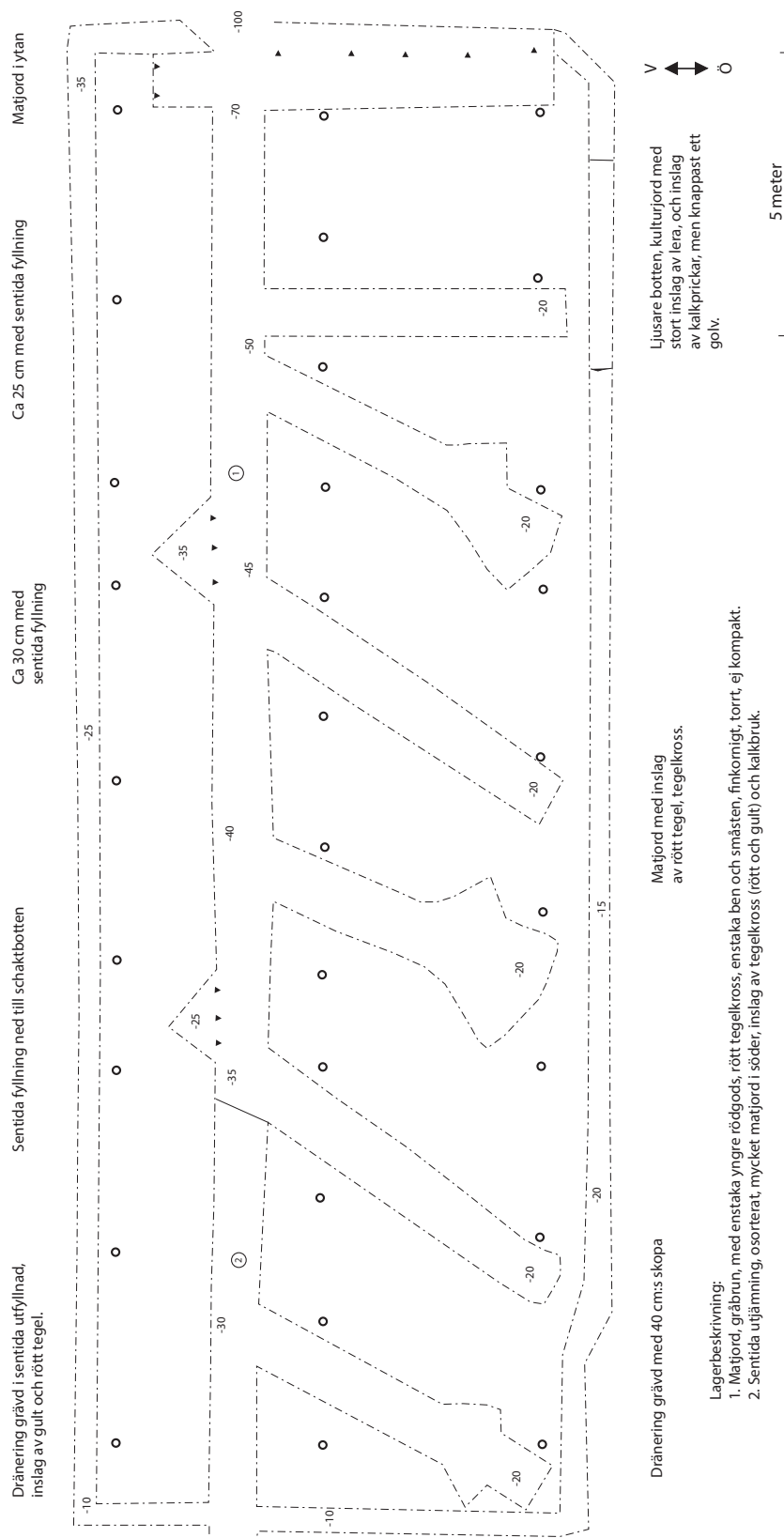
Lagerbeskrivning, schakt 3 (sektion mot öster)

1. Mörk finkornig jord, mörkt brun, mycket rötter. Matjord.
2. Brun finkornig jord, något ljusare än lager 1, med mycket rötter. Skiljet mellan lager 1 och 2 svårt att uppfatta. Matjord.
3. Mörkt gråbrun jord med enstaka sten. Fyllning eller utjämning i svacka. Påminner mest om fyllning i nedgrävning.
4. Brun finkornig jord, med inslag av stora lerfläckar, enstaka sten (knytnävstora). Fyllning eller utjämning.
5. Brun jord, med knytnävstora stenar, 6–7 stycken.
6. Gråbrun jord, finkornig med inslag av både lite lera och sand. Sanden kan vara vattenavsatt.
7. Mörkt brun jord, finkornig, med lite sand, lite fuktigt.
8. Mörkt grå jord, finkornig, påminner om lager 3. Homogen gammal matjord.
9. Gulbrun morän, maskgångar, grusig, kornig, enstaka stenar.
10. Ljust gulbrun jord, lerig och torr.

Lagerbeskrivning, schakt 3 (sektion mot öster)

1. Gråbrun, lite finkornig, torr jord med mycket rötter, lite småsten. Matjord.
2. Ljust grå jord, finkornig med renare lerinslag. Fyllning.
3. Grå finkornig jord, torr, med enstaka sten, lite lera. Fyllning.
4. Grå finkornig jord, mot söder finns lerfläckar. Fyllning.
5. Organiskt material, löv eller bark? inslag av snäckor. Avlagring i liten damm eller öppen grop. Fyllning
6. Melerad jord, mest grå finkornig jord, med lera, aningen fuktig. Fyllning.





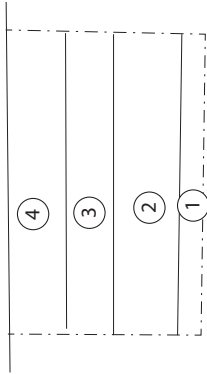
Sträcka A. Schaktningen berörde i huvudsak uppfyllda massor och den tidigare matjorden.

Sträcka B, C, E, F, H. Grävdes helt i uppfyllda massor.

Sträcka D. Ned till ca 0,4 m fanns spår av yngre påverkan, fynd av träbitar och rostiga trädspik. Därunder gråbrunt kulturlager, sandigt, något kompakt, torrt och nedbrutet, med inslag av djurben, tegelkross, träkol. Mycket svårt att se lagerskiljen. I kontaktytor fynd av yngre rödgods (1 och 2).

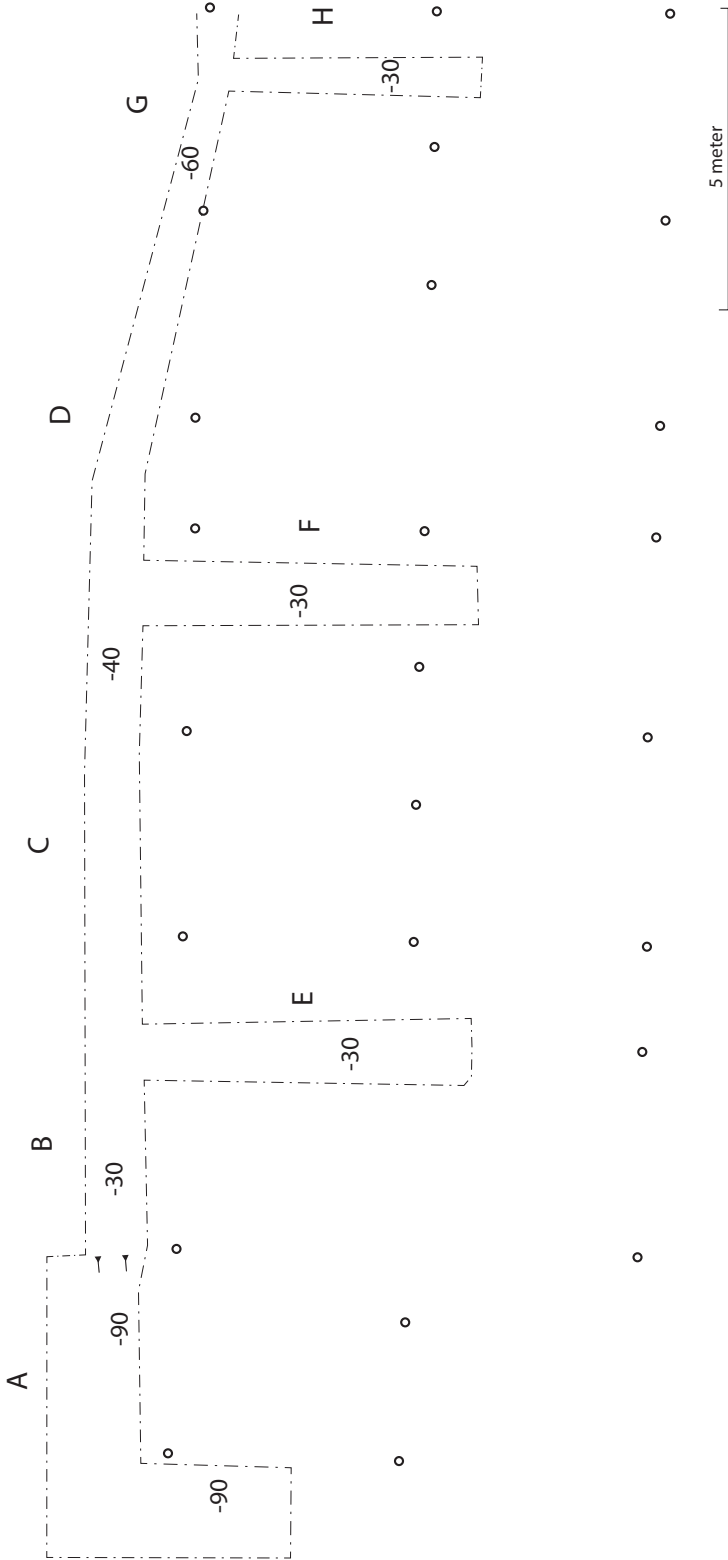
Sträcka G. Mörkbrunt kulturlager, sandigt, och något bättre bevarat, dock fortfarande torrt. Inslag av träkol, bränd lera och smuliga bitar lerklining och djurben. Fynd av AIV-keramik.

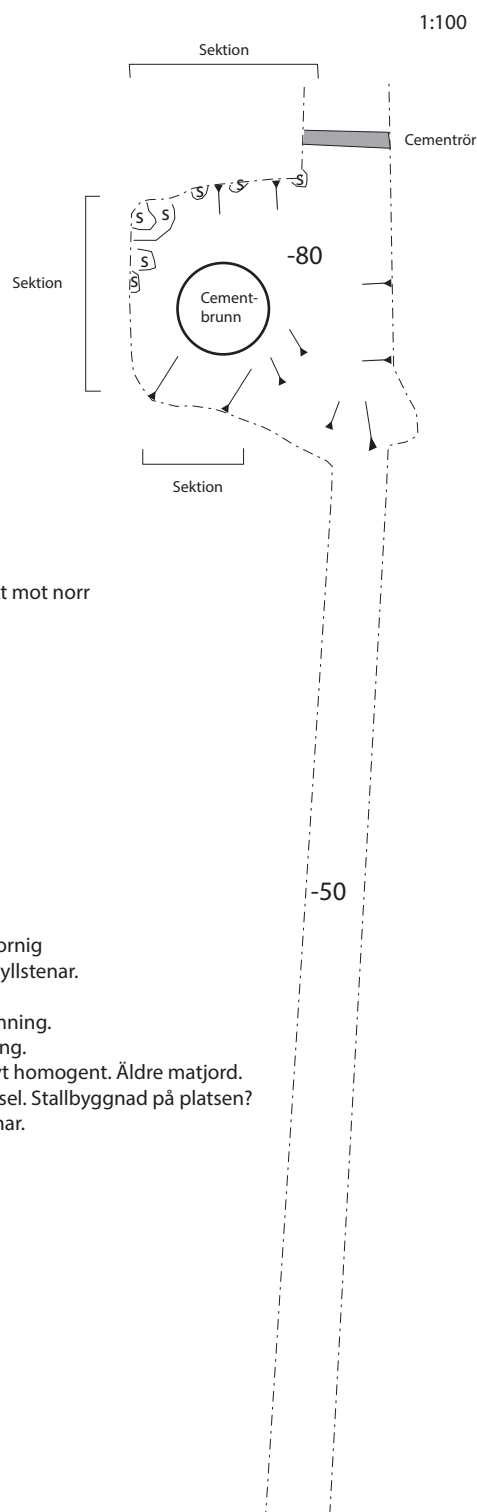
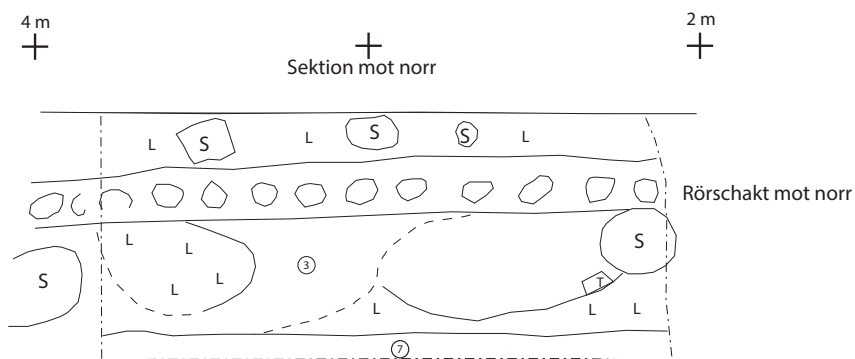
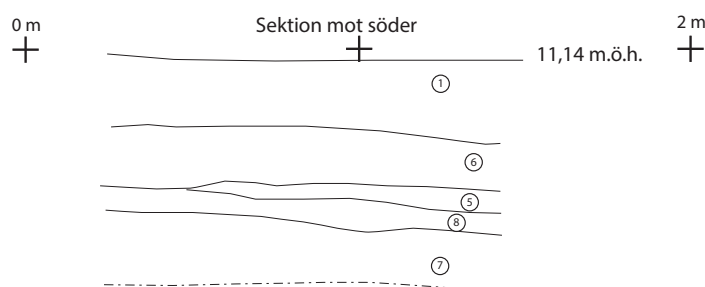
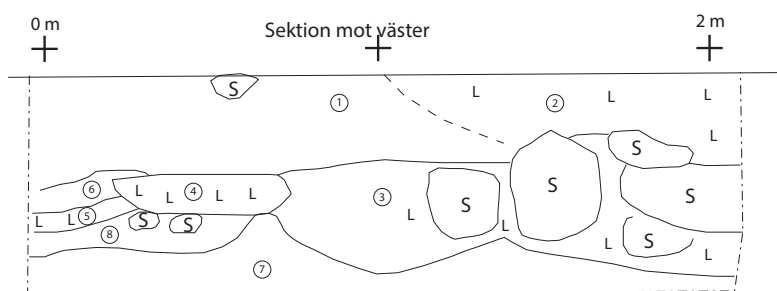
Sektion mot norr vid G



- Beskrivning av sektion vid punkt G:
1. Mörkbrunt brunt kulturlager, inslag av träkol och bränd lera, smuliga bitar lerklining och djurben. Fynd av äldre svartgods.
 2. Påverkat i sen tid, inslag av träbitar, rostiga trädspikar ner till 40 cm djup, därunder gråbrunt kulturlager, sandigt, torrt, inslag av tegelkross, djurben, träkol. Svårt att se lagerskiljen.
 3. Omrörda yngre lager med bl.a. trädspik.
 4. Makadam. Tillfällig väg.

1 meter





1. Melerad finkornig kulturjord, torrt, kompakt, med inslag av små kalkstenar, enstaka bitar bränd lera, enstaka småstenar, Utjämning för gårdsplan?
2. Nästan ren till helt ren beige lera som går änd upp mot markytan. Sentida utjämning?
3. Heterogent lager. Delvis mycket ren lera i vissa områden, annars brun och melerat, finkornig kulturjord, kompakt, torrt, lite små kalkstenar, annars inga komponenter. Packning kring syllstenar.
4. Parti med beige lera med lite små vita kalkstenar. Golv?
5. Beigeblå lera med inslag av brun finkornig kulturjord, torrt, kompakt, heterogent. Utjämning.
6. Melerad kulturjord. Brun finkornig kulturjord blandad med fickor med gul lera. Utjämning.
7. Gråbrun finkornig kulturjord med enstaka fläckar gul lera, lite prickar med träkol, relativt homogent. Äldre matjord.
8. Brun, mycket finkornig, humöst innehåll, kompakt, torrt, är förmodligen nedbrutet gödsel. Stallbyggnad på platsen?
9. Knytnästa stenar, rundade, lagda i matjordslik jord. Stenläggning, som går över syllstenar.

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.
I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2016

- 2016:1 Kv Katedralskolan 8, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2015. Krister Käm Tayanin.
- 2016:2 Paradis 35, Lunds stad och kommun. Antikvarisk medverkan 2015-2016. Carita Melchert.
- 2016:3 Innerstaden 1:2 – Mårtenstorget, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2015. Johan Wallin.
- 2016:4 Kv Gråbröder 14, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2015. Aja Guldåker.
- 2016:5 Norra Rörums kyrka, Norra Rörums socken, Höörs kommun, Skåne. Antikvarisk medverkan 2015-2016. Carita Melchert.
- 2016:6 Klörups häradshäkte, fönsterrestaurering, Klörup 3:3, Lilla Slågarps socken, Trelleborgs kommun, Skåne. Antikvarisk medverkan 2016. Henrik Borg
- 2016:7 Stora Råby 34:37, fornlämning Stora Råby 10:1, Stora Råby socken, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2015. Johan Wallin.
- 2016:8 Innerstaden 2:1 – Östra Vallgatan, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2014. Aja Guldåker.
- 2016:9 Kv Kryptan 10 och 11, Södra Sandby, fornlämning 93:1, Södra Sandby socken, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2016:10 Skånes moderna kulturarv, redovisning 2016. Henrik Borg
- 2016:11 Svanelucky 3, Lunds kommun, Skåne. Dokumentationsrapport 2016. Carita Melchert.
- 2016:12 Borgeby 23:7, Lomma kommun. Borgeby slott porttornet. Vård- och underhållsplan. 2015-2016. Carita Melchert.
- 2016:13 Kv Garvaren 4, Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Mattias Karlsson.
- 2016:14 Färgaren 26, Lund. Stäket. Antikvarisk medverkan 2016. Carita Melchert.
- 2016:15 Kv Trädgården 8, Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Mattias Karlsson.
- 2016:16 Pahlmans gård i Vellinge, Vellinge 99:98 m.fl., fornlämning nr 17:1, Vellinge socken, Vellinge kommun. Arkeologiska förundersökningar 2015. Mattias Karlsson.
- 2016:17 Svanelucky 3, Lund, Observatoriet. Antikvarisk medverkan 2015-2016. Carita Melchert.
- 2016:18 Kv S:t Thomas 26, Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Mattias Karlsson.